

2011

ÅRSREDOVISNING SVENSKA MÄSSAN STIFTELSE 2011

SVENSKA MÄSSAN
THE SWEDISH EXHIBITION & CONGRESS CENTRE

MÖTESPLATS I VÄRLDSKLASS MITT I CITY!

Svenska Mässan är Nordens effektivaste mötesplats för affärer, kompetensutveckling och kontaktskapande. Under ett och samma tak samlar vi kraftfulla förutsättningar för möten i världsklass. Svenska Mässans unika cityläge gör det enkelt och bekvämt att besöka oss. Läget skapar också möjligheter för möten utöver det vanliga. Det mesta finns på gångavstånd - hotell, restauranger, shopping, nöjen, teatrar och andra kulturevenemang.

INNEHÅLL

Året 2011 i korthet	3
Svenska Mässan på 60 sekunder	4
Femårsöversikt	6
Finansiella nyckeltal	7
Översikt 2011	8
VD har ordet	10
CSR - Corporate Social Responsibility	12
Personal	16
Svenska Mässans styrelse 2011	18
Svenska Mässans företagsledning 2011	20
Svenska Mässans huvudmannaråd	21
Förvaltningsberättelse	23
Koncernresultaträkning	25
Koncernbalansräkning	26
Kassaflödesanalys för koncernen	28
Stiftelsens resultaträkning	29
Stiftelsens balansräkning	30
Kassaflödesanalys för stiftelsen	32
Noter	33
Revisionsberättelse	46
English summary	48
President and CEO	48
Five-year summary	49
Key financial ratios	50

ÅRET

2011

OMSÄTTNING MKR **809**

KASSAFLÖDE MKR **111**

RÖRELSERESULTAT MKR **71**

RESULTAT EFTER FINANSNETTO MKR **31**

EBITDA MARGINAL % **16,9**

SOLIDITET % **20,6**

1 113 963

Totalt antal besökare. Vid årets slut kunde vi annonsera en totalbesöksiffra (mäss-, mötes- och hotellgäster sammanräknade).

191 611

Sålda rumsnätter 191 611 och antalet hotellgäster 285 273 resulterade i att beläggningen nådde 75,7% vilket är rekord.

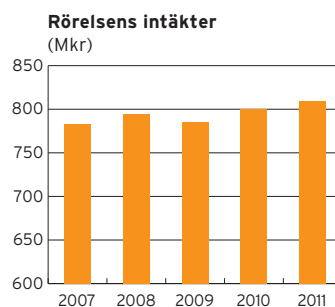
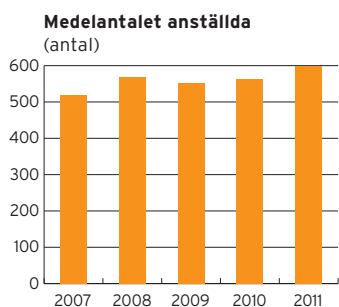
263 742

Totala antalet konferenspersondagar.

Totalt inbringade årets konferenser, events och möten 205 951 konferenspersondagar från mötesverksamheten på Svenska Mässan och 57 791 konferenspersondagar från konferensverksamheten på Gothia Towers.

2 125 MKR

Besöksnäringseffekter - Svenska Mässans betydelse för Göteborg uttryckt i siffror: 2,1 miljarder kronor. Så mycket genererade vår koncern i turistiska effekter under 2011 enligt HUI Research.

SVENSKA MÄSSAN

PÅ 60 SEKUNDER

Svenska Mässan Stiftelse är idag en av Nordens effektivaste mötesplatser. Varje år kommer drygt en miljon besökare till Svenska Mässan för att delta i ett 30-tal mässor samt 100-tals små och stora konferenser och kongresser. Svenska Mässan äger och driver också Gothia Towers, ett av Nordens största hotell, samt en av Sveriges största restaurangverksamheter med bland annat välrenommerade Heaven 23 och italienska Incontro.

VÅRT UPPDRAG

Grunden för Svenska Mässans verksamhet är vårt uppdrag samt riktlinjerna för hur vi ska utföra det. Detta beskrivs i vårt fastlagda ändamål och kommersiella uppdrag, vår vision och affärsidé samt våra värderingar.

VÅRT KOMMERSIELLA UPPDRAG

Det kommersiella uppdraget är att generera besöks-närings effekter i Göteborg. Svenska Mässan skapar alltså genom sin verksamhet inkomster för såväl kommuner som företag i regionen. Vi bidrar också till att öka Göteborgs-regionens och Västsveriges attraktivitet som område för företagsetableringar och boende och har stor betydelse för nordiskt näringsliv och handel.

VÅR VISION

Möten i världsklass.

VÅRT ÄNDAMÅL

I stadgarna för Svenska Mässan Stiftelse formuleras ändamålet med vår verksamhet så här:
"...att främja näringslivets intressen genom att arrangera varumässor, företrädesvis i Göteborg, samt driva annan verksamhet som är förenlig med stiftelsens angivna ändamål eller betingas av förvaltningen av den fasta egendomen som ägs av stiftelsen eller till vilken stiftelsen har nyttjanderätt."

VÅRA VÄRDERINGAR

- Vi ger alltid uppmärksamhet åt alla.
- Vi är alltid personliga och möter gäst/medarbetare som människa.
- Vi är tydliga mot alla.
- Vi tar ansvar för gästs/medarbetares helhetsupplevelse och gör det lilla extra - alltid.
- Vi visar alltid omtänksamhet mot alla.
- Vi löser alltid gästs/medarbetares behov.

VÅR AFFÄRSIDÉ

På en kreativ scen med ett värdskap i världsklass skapar vi framgångsrika möten för våra gäster.

Svenska Mässan är en ekonomiskt fristående stiftelse. Uppdraget är att främja näringslivets intressen. Svenska Mässan har tillsammans med dotterbolag drygt 600 anställda, en omsättning på cirka 800 Mkr och genererar årligen runt 2,1 miljarder kronor i besöksnärings effekter till Göteborg.

Svenska Mässan äger och förvaltar ett fastighetsbestånd som omfattar 145 000 kvm. Lokalerna består av mässhallar, konferens- och kontorslokaler, restauranger samt hotellbyggnader.

Mäss- och kongressanläggningens unika läge - centralt i en av Nordens största städer - gör den speciellt attraktiv för att skapa och odla affärskontakter under mässor, kongresser och stora evenemang.

A photograph of a hotel room. In the foreground, a bed with white linens and two white pillows is visible. To the left, a cylindrical bedside lamp is lit, casting a warm glow. The background shows a headboard and a wall. The overall atmosphere is clean and professional.

ETT ARBETE SOM ALDRIG BLIR KLART

Gothia Towers har sedan 2001 arbetat aktivt med ett internt kvalitetssäkringssystem kallat Quality Check System, QCS. Detta verktyg ger oss möjlighet att regelbundet mäta kvaliteten vad gäller vår service och våra produkter, till exempel hotellrum, restauranger och andra miljöer - både internt och externt.

Femårsöversikt

	2011	2010	2009	2008	2007
Resultaträkningar i sammandrag (Mkr)					
Rörelsens intäkter	809	800	785	794	783
Rörelsens kostnader	-738	-711	-717	-718	-693
Rörelseresultat	71	89	68	76	90
Finansnetto	-40	-46	-41	-45	-48
Resultat efter finansiella poster	31	43	27	31	42
Skatt	-9	-13	-7	-4	-14
Årets resultat	22	30	20	27	28
Balansräkningar i sammandrag (Mkr)					
Immateriella anläggningstillgångar	8	7	4	5	5
Materiella anläggningstillgångar	1 396	1 361	1 375	1 398	1 353
Finansiella anläggningstillgångar	13	14	15	9	9
Varulager och kortfristiga fordringar	116	131	116	136	115
Likvida medel	140	117	52	5	15
Summa tillgångar	1 673	1 630	1 562	1 553	1 497
Eget kapital	344	323	293	273	246
Avsättningar	202	184	166	149	140
Långfristiga skulder till kreditinstitut	935	920	920	918	919
Kortfristiga skulder	192	203	183	213	192
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 673	1 630	1 562	1 553	1 497
Mässor/arrangemang					
Antal egna arrangemang	17	18	21	21	19
Antal övriga arrangemang	19	19	18	20	31
Antal utställare	6 061	6 095	6 674	6 877	7 124
Antal besök	564 948	576 132	579 606	659 743	650 106
Konferenspersondagar	263 742	331 742	307 844	237 164	252 014
Såld yta, kvm	150 308	159 282	173 312	198 073	194 412
Hotellverksamheten					
Sålda rumsnätter	191 611	186 852	171 705	186 656	189 458
Beläggning, %	75,7	72,7	66,8	72,4	73,7

Finansiella nyckeltal	2011	2010	2009	2008	2007
Marginaler					
EBITDA marginal, %	16,9	19,0	16,6	16,9	18,6
EBT marginal, %	3,8	5,3	3,5	3,9	5,4
Räntetäckningsgrad, ggr	1,7	2,0	1,6	1,7	2,0
Avkastningsmått					
Avkastning på operativt kapital, %	6,0	7,5	5,6	6,3	7,5
Avkastning på sysselsatt kapital, %	5,6	6,7	5,6	6,3	7,0
Avkastning på totalt kapital, %	4,5	5,4	4,5	5,1	5,8
Kapital struktur					
Eget kapital, Mkr	344	323	293	273	246
Eget kapital andel av operativt kapital, %	29,2	27,1	24,0	22,5	20,7
Soliditet, %	20,6	19,8	18,8	17,6	16,4
Kassaflöde					
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital, Mkr	106	116	96	94	108
Personal					
Medelantalet anställda	599	564	553	568	520
Nöjd medarbetarindex	4,25	4,35	4,37	4,39	4,24
Besöksnäringseffekter Göteborg (Mkr)	2 125	2 300	2 127	2 152	2 402

Definitioner av nyckeltal

EBITDA marginal: Resultat före avskrivningar i procent av nettoomsättningen.

EBT marginal: Resultat före skatt i procent av nettoomsättningen.

Räntetäckningsgrad: Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader i relation till de finansiella kostnader.

Avkastning på operativt kapital: Resultat före finansiella intäkter och kostnader i procent av genomsnittligt operativt kapital.

Avkastning på sysselsatt kapital: Resultat före finansiella poster plus finansiella intäkter i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.

Avkastning på totalt kapital: Resultat före finansiella poster plus finansiella intäkter i procent av genomsnittlig balansomslutning.

Soliditet: Eget kapital i relation till balansomslutning per balansdagen.

Operativt kapital: Balansomslutning minus likvida medel, finansiella tillgångar och icke räntebärande skulder.

Sysselsatt kapital: Balansomslutning minus icke räntebärande skulder inklusive uppskjutna skatteskulder.

Översikt 2011

EGNA ARRANGEMANG:	KVM NETTO	UTSTÄLLARE	BESÖK	SFC
MyDOG	9 861	185	33 022	•
Automässan	13 046	200	18 115	•
Båtmässan	17 930	333	77 299	•
EuroHorse	5 399	273	79 891	
ScanBygg	9 090	202	12 523	•
Byggmaskiner				
Mötesplats GOLF	1 207	47	1 187	•
Energiutblick 2011	1 079	58	2 141	•
TUR	11 657	894	39 731	•
Vitalis	1 622	101	4 416	
Leva & Fungera	4 560	218	14 000	
Baby & Barn	2 215	132	9 332	•
Elfack	19 180	452	30 005	•
Logistik & Transport	1 992	112	2 811	•
Nordiska Arkitekturmässan	1 565	70	3 053	
Mötesplats Skola	1 006	101	6 039	
Kunskap & Framtid	1 926	131	10 129	
Summa:	103 335	3 509	343 694	

SAMARRANGEMANG/ EXTERN ARRANGÖR:	KVM NETTO	UTSTÄLLARE	BESÖK	SFC
easyFairs IT-mässor	1 546	94	4 176	
Ung Företagsamhet	1 518	253	6 000	
Köpa hus utomlands vår	600	50	3 000	
easyFairs Elektronik	1 236	73	2 050	
Sci Fi	700	35	5 000	
CLEAN Service & Supply	1 500	50	3 000	
Yoga Games	50	15	1 050	
Gothia Cup	2 000		25 000	
Partille Cup	4 000		30 000	
World Transplant Games			1 975	
Fastighetsmessa Göteborg 1	6 54	104	2 847	
Fast Food & Café/ Restaurangexpo Göteborg	1 394	88	3 800	
Bok & Bibliotek	14 130	927	74 646	•
Thoméé	1 967	93	1 500	
Eventdagarna	1 400	150	4 000	
Hem & Villa	6 999	330	26 660	
Köpa hus utomlands höst	720	54	3 450	
Kvalitetsmässan 2011	2 923	164	12 100	
Fitnessfestivalen	2 636	72	11 000	
Summa:	46 973	2 552	221 254	
Totalt:	150 308	6 061	564 948	
Varav SFC-kontrollerade:	101 387	3 542	300 812	

Kontrollerad av Scandinavian Fair Control

SVENSKA MÄSSAN

TUR är Skandinavians ledande mässa med inriktning på rese-, turism- och mötesindustrin. TUR 2011 var den 28:e i ordningen med besök och deltagande från 79 länder och regioner.

60% av fackbesökarna passade på att knyta nya affärskontakter och säger sig säkert eller troligen köpa produkter eller tjänster som de uppmärksammat under TUR. 77% av fackbesökarna anser dessutom att TUR är den viktigaste fackmässan.

VD HAR ORDET

2011 ett historiskt år för Svenska Mässan

2011 blev ett, i flera avseenden, historiskt år för Svenska Mässan. Under året togs beslut att genomföra Svenska Mässans största investeringsprojekt genom tiderna, som ska ge oss Europas främsta centrala och fullt ut integrerade mötesplats.

Dessutom redovisar koncernen all time high fakturerad försäljning på 809 Mkr och ett fortsatt starkt resultat.

Många av de finansiella nyckeltalen hamnade på mycket bra nivåer. Kassaflödet uppgick till 111 Mkr, rörelseresultatet till 71 Mkr, och resultatet efter finansnetto till 31 Mkr.

Konjunkturläget försämrades under andra halvåret 2011 i samband med att den europeiska skuldskrisen fördjupades. Även om Sverige inte drabbades primärt höjde vi beredskapen inom koncernen för att kunna anpassa kostnadsmassan i händelse av en nedgång i ekonomin. Den ökade ekonomiska oron fick dock endast marginell påverkan på våra affärer under det gångna året.

Den 24 oktober, på FN-dagen, gjordes "det första lyftet" vilket manifesterade byggstarten för Svenska Mässans hittills största investering. En investering som ska ge Svenska Mässan förutsättningar att på allvar kunna ta upp konkurrensen om kongresser och events på global nivå och sätta Göteborg på den internationella mötesindustrins karta.

Hotel Gothia Towers bygger sitt tredje och högsta torn, 100 meter högt, och bygger samtidigt på nuvarande East Tower. Utbyggnaden beräknas i sin helhet vara klar årsskiftet 2014/2015 och ökar hotellkapaciteten

"Vi vill skapa den största helt integrerade mötesplatsen med cityläge i Europa och därmed kraftfullt stärka vår ställning på den internationella mötesmarknaden."

med 500 rum, till totalt 1 200 rum. Gothia Towers blir därmed ett av Europas fem största hotell. Samtidigt skapas nya och attraktiva konferensutrymmen, lounger, restauranger, festvåningar, wellnessavdelning, m m. Därmed får vi fler möjligheter att skapa intäktsgenererande sidosammanhang vid större evenemang, t ex för nätverkande och mingel.

Att sätta Göteborg på den internationella mötesindustrins karta handlar naturligtvis inte bara om att öka hotellkapaciteten utan i lika hög grad om att säkerställa att hela vår anläggning uppfyller behoven från dagens och morgondagens kunder. Parallellt med hotellbygget planerar vi därför en långsiktig satsning för att, i flera steg, utveckla och modernisera hela vår mötesplats och inte minst fortsatt säkra personalens kompetens att kunna leverera "värdskap i världsklass". Sammantaget vill vi skapa den största helt integrerade mötesplatsen med cityläge i Europa och stärker därmed kraftfullt vår ställning på den internationella mötesmarknaden.

Mässor

Affärsområdet Mässor arrangerade under året 17 egna mässor och hade

mindre flöden än normalt, främst av mässcykliska skäl. Sett till enskilda projekt inom fackmässor framstår Elfack – den stora nordiska mötesplatsen för el, kraft och energi – som årets utropstecken. Med en nettoyta på över 19 000 kvm, nästan 500 utställare från 22 länder och drygt 30 000 besökare, blev mässan den största sedan starten 1969. Besökarna fick se mängder av nyheter, innovativa lösningar kring energibesparing och effektivisering, modern el- och belysningsteknik och dessutom ett exempel på framtidens boende, då en klimatsmart enfamiljvilla byggdes upp utan för mässan. Huset ingick i projektet ”One Tonne Life”, vars mål är att minska utsläppen av koldioxid, idag cirka sju ton per person och år, till ett ton.

Under året noterades också framgångar för Båtmässan och EuroHorse, som båda drog nästan 80 000 besökare. Även Bokmässan, med tyskspråkigt tema, noterade ett toppår med cirka 100 000 besökare, över 3 000 programpunkter, två nobelpristagare på plats och intensiv mediebevaktning.

Bland de nya mässorna fortsätter Mötesplats Skola, som arrangerades för andra gången, att utvecklas i

positiv riktning. Dessutom hade vi premiär för Nordiska Arkitekturmässan, som fick många positiva omdömen, och som återkommer i en ännu större satsning 2012.

2012 blir för övrigt ett ovanligt intensivt mässår. Hela 35 projekt varav inte mindre än 27 i egen regi. Många av våra största branschprojekt finns på programmet, med den gigantiska förpackningsmässan Scanpack i spetsen. Likaså även helt nya satsningar som t.ex. Mediedagarna, en mötesplats som riktar sig till alla som är med och påverkar hur det nya medielandskapet utvecklas och förändras.

Möten

Bland 2011 års kongresser dominerade ett flertal viktiga medicinska möten. De tre största var Heart Failure Congress i maj (3 000 delegater), EAS – European Atherosclerosis Society i juni (2 000 delegater) och ESPEN – Congress of Clinical Nutrition and Metabolism i september (2 500 delegater). Vi gladdes också åt att för första gången få arrangera ett verkligt prestigemöte inom flygtrafiken: IATA Schedules Conference i juni samlade 1 000 representanter från världens alla större flygbolag och flygorgan.

Den betydelsefulla eventverksamheten fortsatte att utvecklas positivt, men märkte av en minskad aktivitet i samband med konjunkturavmattningen i slutet av året.

Det antal dygn som delegater spenderar hos oss, konferensperson-dagar, uppgick 2011 till drygt 263 000. Den tredje bästa noteringen genom tiderna.

Vår tydliga och uttalade ambition är att växa kraftigt på mötessidan. Vi ser en stor potential, främst för internationella kongresser. Med ett av Europas största hotell integrerat i vår anläggning och med allt under ett tak, räknar vi med att årligen vinna ännu fler mötesarrangemang och kongresser. Vår integrerade affärsmodell, där alla delar – mässor, möten, hotell och restauranger – drivs i egen regi är, en viktig och avgörande framgångsfaktor. Det starka konceptet gör att vi kan ta ett heltäckande ansvar för våra gästers vistelse, samtidigt som de olika affärerna skapar synergier inom koncernen. Allt under ett tak innebär också att vi sparar viktig tid för delegater, som ofta har ett späckat schema. Att slippa lägga tid på transferresor är ett trumfkort för oss vid besluten om var en kongress ska placeras. Att vi

Bok & Bibliotek

Byggmaskiner/Scanbygg

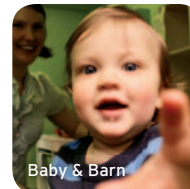
EuroHorse

Båtmässan

Kunskap & Framtid

Baby & Barn

Elfact

75,7%

Beläggningsrekord. 2011 överträffades alla tidigare beläggningsrekord. Även antalet sålda rumsnätter, 191 611, innebar rekord.

2 052 TON

Grön el. Från och med 2011 täcker vi hela koncernens elbehov med el från vindkraft. Jämfört med 2010 minskade CO₂-utsläppen från vår energiförbrukning - el, värme, gas, och kyla - med 2 052 ton.

155 611

King Size räkmacka gjorde en ny fantastisk årsnotering på 155 611 sålda mackor, den bästa genom tiderna

263 000

Det antal dygn som delegater spenderar hos oss, konferenspersondagar, uppgick 2011 till drygt 263 000. Den tredje bästa noteringen genom tiderna.

har ett unikt cityläge med gångavstånd till allt gör att vi har det som krävs för att ta upp kampen om de största evenemangen.

Hotel Gothia Towers

För hotellet innebar 2011 det bästa året sedan starten 1984. Beläggningen hamnade på 75,7 procent, alla tiders rekord och en ökning med hela tre procentenheter mot året innan. Även antalet sålda rumsnätter, 191 611, innebar rekord.

Vi är nöjda med att i allt högre grad blivit förstahandsval för våra gäster. Det beror till stor del på synergier med vår mäss- och mötesverksamhet. Men hotellet står självklart också på "egna ben", som den höga beläggningen under sommaren och i slutet av året visar. Vårt unika cityläge och närheten till Liseberg och till övriga aktiviteter och aktörer i evenemangsstråket betyder självklart mycket.

Gothia Towers Restauranger

Restaurangaffären hade, precis som hotellet, sitt bästa år genom tiderna. Omsättningen ökade med drygt 11

procent och genererade ett tillfredsställande resultat. Ökningen fördelar sig jämt mellan mötes- och cateringaffären och våra restauranger, de mycket populära Heaven23 och Incontro.

Framgången förklaras i första hand av nöjda gäster och besökare samt genom synergier från koncernens övriga affärer. Våra restauranger har nu en stark och uppskattad position på krogmarknaden i Göteborg.

Vi lanserade i år en helt ny julbords-satsning. Att göra julbordet mer personligt, att fokusera på egentillverkning och närproducerade produkter resulterade i nästan en fördubbling av antalet gäster.

Att vår klassiska King Size räksmörgås, som genom åren slagit rekord på rekord, skulle göra det igen 2011 hade vi inte vågat räkna med och 155 611 sålda räkmackor är det nya rekordet.

Ett spännande delmål i utbyggnaden av Gothia Towers når vi redan sommaren 2012 då den nya lobbyrestaurangen WestCoast, med saluhallskänsla och ekologisk profil,

invigs. Där kommer man att kunna avnjuta det bästa som Västkusten har att erbjuda inklusive vår populära räksmörgås.

Arena

Arena, som ansvarar för driften av fastigheten, samt för produktion, transport, evenemangsbemanning och projekt-service, drog under året igång ett omfattande anläggningsutvecklingsprojekt som i fyra etapper ska förvandla Svenska Mässan till en ännu attraktivare mötesplats.

I första delprojektet stärker vi anläggningen genom att göra om C-hallen till "State of the Art" vilket bland annat innebär att vi med enkla medel kan förvandla hallen från mässyta till bekväm konferensmiljö med sittplatser för upp till 3 000 delegater. Denna så kallade "multihall" skall stå klar till Astra Techs världskongress i maj 2012. Nästa steg skall göra E-hallen mer mötesvänlig, inte minst genom att släppa in dagsljus genom en glasvägg mot Skånegatan och på så sätt skapa en ljusare och öppnare atmosfär. Våra besökare kommer successivt att upp-

leva en spännande utveckling av vår anläggning både vad gäller koncept, teknik och kapacitet.

Samtliga mässhallar fick under 2011 en rejäl ansiktslyftning. Golvet har lagts om i B- och C-hallen, väggar och takbalkar har målats. Hela anläggningen är nu sprinklad. Årets monterproduktion innefattade bland annat leverans av drygt 23 000 bord, 72 300 stolar och 289 000 kvadratmeter matta – motsvarande hela 57 fotbollsplaner!

Vi ser möjligheterna

Svenska Mässans viktigaste mål är att växa med lönsamhet. Det är också det bästa sättet för stiftelsen att uppnå sitt ändamål som är att främja det västsvenska näringslivet genom att bland annat skapa ökade besöks-näringseffekter till Göteborg.

Under 2011 genererade vår koncern 2,1 miljarder kronor i turistiska effekter, enligt HUI Research. Det utgör en tiondel av stadens totala turistsomsättning. Varje internationell kongressdelegat spenderar i genomsnitt 3 400 kronor per dygn under sin vistelse i

Göteborg. Pengar som gynnar stadens hotell, restauranger, shopping, nöjen, kultur, taxi, tåg- och flygbolag.

Vi brinner för mötet mellan människor och vår alltid närvarande ambition är att erbjuda möten i världsklass. När vi öppnar portarna till vår Nya Mötesplats 2015 är vårt mål tydligt: att ta världen till Göteborg och ta Göteborg ut i världen. Inriktningen, att utveckla vår anläggning till en av världens mest effektiva och attraktiva mötesplatser, står fast. Vi ser möjligheterna, vågar tro på framtiden och på kraften i vår unika affärsmodell.

Carin Kindbom
VD och koncernchef

Engagemangets belöning: ett gott samvete

Svenska Mässan vill vara en klimatneutral mötesplats. Ställer man ut hos oss ska man kunna göra det med gott samvete. Man ska våga använda belysningen i montrarna eftersom vi garanterar grön el. Med samma goda samvete ska man kunna dricka vårt bordsvatten och äta vår mat. Omtanken om miljön genomsyrar allt vi gör.

Koncernens engagemang kring miljö- och energifrågor, samt tillgänglighet, etik och samhällsansvar är integrerat i arbetet med CSR – Corporate Social Responsibility. Ett 60-tal medarbetare, indelade i ett tiotal fokusområden, är knutna till CSR.

En av våra hjärtefrågor är att alla, oavsett funktionsnedsättningar, ska vara välkomna att besöka Svenska Mässan.

Därför lägger vi ner stor omsorg på att göra vår anläggning så tillgänglig som möjligt.

Under 2011 har ytterligare förbättringar gjorts, bl a har en automatisk dörröppnare installerats vid Kongresshallsentrén, som även fått en ramp för rullstolsburna. Vår anläggning är certifierad enligt Equality tillgänglighetscertifiering och samma kriterier gäller för de ny- och ombyggnationer som pågår.

All relevant information finns samlad i en tillgänglighetsdatabas, som nås via Svenska Mässans hemsida. Där kan man, in i minsta detalj, se hur våra lokaler ser ut och på så sätt planera sitt besök i förväg.

Kraftigt minskade CO₂-utsläpp

I miljöarbetet tillämpar vi Göteborgs stads miljöledningssystem och för femte året i rad blev hela koncernen miljödiplomerad under 2011.

De största framstegen under året

gjordes då det gäller utsläppen av koldioxid. Jämfört med 2010 minskade CO₂-utsläppen från vår energiförbrukning – el, värme, gas och kyla – med 2 052 ton.

Den enskilt främsta anledningen är att koncernens hela elbehov från och med 2011 täcks med el från vindkraft. Vindkraftssatsningen fortsätter och avtalet med energileverantören E.ON förnyades under året.

Vi har också arbetat framgångsrikt med att anpassa belysning och fläktar till våra aktiviteter i anläggningen och därmed lyckats minska vår totala energiförbrukning med cirka 100 ton. Detta arbete fortsätter under 2012.

För att minska CO₂-utsläppen från leveranserna till vår mäss- och mötesverksamhet arbetar vi sedan flera år tillbaka med samlastning, i syfte att minimera antalet direkttransporter till vår anläggning. Under 2011 nådde vi stora framsteg då antalet transporter minskade med närmare 1 400.

Målet är att alltid köra med fullastade bilar från samlastningscentralen på Hisingen och styra transportererna till tider på dygnet då trafiken är gles och miljöbelastningen är som minst. Vårt mål är att minska direkttransporterna med ytterligare tio procent 2012.

Samma metod används när det gäller att begränsa antalet leveranser till våra restauranger. Vi hade cirka 6 000 sådana transporter under 2011.

Med ökad samlastning på grossistcentraler är målet att minska antalet med tio procent 2012.

Bland övriga insatser på transportsidan kan nämnas att vi under 2011 ställde krav på att alla dieseltruckar som vi hyr och kör i vår anläggning ska ha partikelfilter och köras på miljödiesel. Vi har också utökat vår fordonspool, tillgänglig för personalen, med två miljöklassade biogasbilar.

Tillsammans med Göteborgs stad trycker vi dessutom på för att minska CO₂-utsläppen från taxitrafiken. Koncernens uttalade mål är att inom fem år ska alla de taxibolag vi samarbetar med enbart köra med miljöbilar.

Nu syns vad vi gör

Vi har under året arbetat intensivt med att bli bättre på att dokumentera och informera.

Dokumentationen handlar bl a om att sätta upp mätbara mål och noggrant följa utvecklingen av de insatser som görs. Vi har därför utformat en miljöplan med tydliga mål, beräkningsmodeller och ansvarsfördelning.

För att synliggöra vad som görs informerar vi kontinuerligt om CSR-arbetet på vår hemsida, som nås via Svenska Mässans hemsida, via intranätet och personaltidning. Varje dag syns CSR-budskap på ljusskylten över huvudentrén vid Korsvägen. Budskapen syns också som banners i koncernens digitala nyhetsbrev. Alla pågående mässprojekt har information om CSR på sina webbsidor.

För att främja utvecklingen av en grön mötesplats i en grön mötesstad deltar vi i ett treårigt projekt, ”Sustainable Gothenburg”, som leds av Göteborg & Co och konsultföretaget MCI, världsledande nätverk

Vår mediaförbrukning	2010	2011
Avfall, återvinningsgrad	61,0%	63,6%
Transporter, antal anlöpningar	7 000	5 600
Energiförbrukning/kvm	208 kWh	199 kWh

inom mötesindustrin.

2011 togs beslut om ”Sustainable Day”, förlagd till Kongresshallen våren 2012, då projektets första rapport ska presenteras. Det blir samtidigt en halvdagsutbildning, riktad till alla som verkar inom besöksnäringen i Göteborg.

Återvinning slog rekord

Just genom att förbättra kunskaperna och göra människor delaktiga når vi långt i CSR-arbetet. Ett bra exempel gäller källsortering och återvinning av avfall.

Under 2011 tog vi fram nya källsorteringskärl, som ersatte de gamla avfallskorgarna i hallar, konferensrum, foajéer, trapphus, m m. I anslutning till kärlen ska skyltar med information kring CSR-arbetet och om nyttan av källsorteringen sättas upp.

Målet var att öka återvinningsgraden med 1% under 2011. Vi nådde hela 2,6%.

Dessutom har vi begränsat mängden miljöstörande emballage genom att leverantörer till våra restauranger gått över till att använda returbackar från SRS, Svenskt ReturSystem.

På kemikaliesidan har vi också gjort stora framsteg under året. Ett 30-tal ej miljömärkta kemikalier har tagits bort och under 2012 kommer ett datoriserat kemikaliesystem att ersätta det tidigare pärmsystemet. Vi har informerat koncernens alla avdelningar om vikten av rätt kemikaliehantering och även skapat en ”tio-i-topp-lista” över förbjudna kemikalier, relevanta i våra verksamheter.

Succé för bordsvatten

Under 2011 ersatte vi buteljerade vattenflaskor på våra restauranger med vatten från en egen vattenanläggning, där bordsvattnet tappas på karaffer. Miljövinsterna ligger både i minskade transporter och minskat emballage.

Vi kan konstatera att utfallet blivit mycket bra. De flesta gäster välkomnade initiativet och vi minskade försäljningen av buteljerat vatten med 35 procent under året.

Målet är att minska ytterligare 15 procent under 2012. Att helt ta bort flaskorna har inte visat sig möjligt då internationella gäster ibland efterfrågar buteljerat vatten, sannolikt för att vara säkra på renheten.

Närproducerat gäller i lika hög grad den mat vi serverar. Under 2011 ökade vi radikalt antalet ekologiska och närödlade produkter i vårt sortiment, från 30 till 120, såväl grönsaker som mejeriprodukter och kött. Även vår vinlista innehåller numera ekologiska alternativ. Våra restauranger medverkar även i Fairtrade City Göteborg vilket innebär att vi serverar ett antal rättvisemärkta produkter, bl a kaffe och te.

När vi träffar våra leverantörer är miljöfrågan alltid en del av agendan, med andra ord hur vi tillsammans kan arbeta för en bättre miljö. I alla upphandlingar är miljökraven med. Det har gett god effekt och 2011 kom 47 procent av vår inköpsvolym från leverantörer med miljöledningssystem, varav ett flertal miljödiplomerade. Vi fortsätter att varje år göra en bedömning av våra större leverantörer.

Vi bryr oss

Vårt samhällsengagemang handlar om ansvarsfullt företagande på så vis att vi sponsrar aktiviteter och organisationer som verkar för goda syften. Det handlar självklart också om att våra medarbetare ska kunna känna stolthet och glädje över vad vi som företag uppnår inom olika samhällsprojekt.

En av våra samarbetspartners är organisationen Mitt Liv, som arbetar med att integrera unga kvinnor med utländsk bakgrund i det svenska arbetslivet. Vi stödjer dem ekonomiskt och ställer upp med mentorer i form av våra medarbetare som får chansen att stödja en av Mitt Livs deltagare, men också själva får chansen att vara med på en personlig utvecklingsresa. Tillsammans organiserade vi 2011 även två större projekt, en mingelafton och en examensmiddag, där eleverna fick möjlighet att nätverka med partnerföretag och mentorer i våra lokaler.

Göteborgs Räddningsmission, som hjälper människor i samhällets utkanter, är en annan samarbetspartner. I december anordnade vi bl a en mycket uppskattad julkonsert, med över 700 besökare, i vår Kongresshall.

Mycket uppskattad var också den julklappsäck som varje år står uppställd i Gothia Towers lobby i vilken gäster, medarbetare och allmänheten kan lämna gåvor. 2011 slog insamlingen alla rekord med över 12 000 julklappar som kunde delas ut till Göteborgs behövande barn.

Petter Ullberg,
vice VD, CSR-samordnare

TUR

Båtmässan

TUR

Logistik & Transport

Automässan

Baby & Barn

PERSONAL

Konsten att leverera ett professionellt värdskap

Att varje dag sträva efter att utöva ett värdskap i världsklass, både internt mot kollegor och externt gentemot våra gäster och kunder, ställer stora krav på var och en i organisationen. Trots att verksamheten varit ovanligt intensiv under 2011, med genomgående hög arbetsbelastning, har alla medarbetare ansträngt sig och levererat "det lilla extra".

All positiv feedback vi får i kundundersökningar och tackbrev i olika former visar att vi har gått iland med uppgiften, att leverera ett professionellt värdskap, på ett föredömligt sätt.

Det utgör grunden för Svenska Mässans verksamhet och det är också en av de viktigaste anledningarna till att vi nu kan sammanfatta ytterligare ett intensivt och framgångsrikt år.

Under 2011 har vi via en workshop för alla våra chefer arbetat fram avdelningsvisa handlingsplaner med

förbättringsåtgärder inom ramen för vårt värdskapsarbete. Förutom att vi kontinuerligt utser "månadens värdskapare", som en del i att uppmärksamma och belöna vårt värdskapsarbete, har vi också med värdskap som en bedömningsfaktor bland våra lönekriterier.

Vår värdskapsgrupp har också arbetat vidare med att utveckla vår kunskaps- och frågebänk. Den är ett hjälpmedel för att höja våra medarbetares kompetens när det gäller fakta och kunskaper om allt väsentligt inom vår anläggning och vår verksamhet. Allt för att man vid varje möte med en gäst ska kunna svara på frågor och leverera ett professionellt värdskap.

2011 års personalenkät visar även i år att de allra flesta trivs och är stolta över att arbeta på företaget. Nästan alla upplever att det är mycket gott kamratskap, högt i tak och tillåtet att ta egna initiativ, god sammanhållning och stort engagemang.

För femte året i rad ligger vi på ett NMI-värde (nöjd medarbetar index) klart över 4. Årets resultat blev 4,25 på en femgradig skala. Detta är mycket glädjande och vi fortsätter nu aktivt att arbeta för att nå det långsiktiga och mycket tuffa målet som är satt till 4,5.

Kompetensutveckling

2011 har varit ännu ett år med tydliga satsningar på utbildning och utveckling. Utöver de obligatoriska befattningsutbildningarna har vi även i år prioriterat chefsutveckling, arbetsledarutbildning och utbildning i värdskap. Vår ambition kvarstår: varje enskild medarbetare skall få förutsättningar att utöva ett värdskap i världsklass, och därmed bidra till att företaget når sina mål och strategier.

Under 2011 har vi också haft en speciell satsning på att utbilda våra medarbetare i målstyrning och målformulering, allt för att möta kravet på att bryta ner mätbara resultatmål

till alla medarbetare.

Vårt långsiktiga chefsförsörjningsprogram som startades 2005 pågår fortfarande. I nuläget har vi en utvecklingsgrupp bestående av 11 unga chefer som hunnit halvvägs genom sin treåriga utbildning.

Våra obligatoriska utbildningar inom brand, säkerhet, miljö samt hjärt- och lungräddning har också löpande genomförts under året.

Totalt har företaget även i år genomfört i snitt 2 utbildningsdagar per anställd, vilket jämförelsevis är ambitiöst men också ett bevis på ledningens vilja att öka kompetensnivån och anställningsbarheten hos alla medarbetare.

Ersättningsplanering

Ett strategiskt viktigt område för företaget är att långsiktigt säkerställa vår chefsförsörjning på alla nyckelbefattningar. Sedan flera år arbetar vi därför med en aktiv ersättningsplanering för att möta både planerade och oförutsedda avgångar. Samtliga nyckelbefattningar är identifierade och sammanställda. Tänkbara kandidater både på kort och lång sikt är så långt som möjligt definierade.

Många av företagets nyckelbefattningar kan idag ersättas med interna kandidater.

Personalstatistik

Under året har vi haft 599 årsanställda (tillsvidareanställda, visstidsanställda

och timanställda). Detta är en ökning med 35 jämfört med föregående år.

Av dem har 207 varit anställda inom Svenska Mässan Stiftelse (inkl. Bok & Bibliotek). Vid dotterbolaget Svenska Mässan Möten och Hotell har 392 varit anställda.

Vid utgången av 2011 hade koncernen 489 (451) tillsvidareanställda medarbetare som arbetade på 470 (435) tjänster. Detta är en ökning av antalet tjänster med 35.

Av våra tillsvidareanställda medarbetare är 278 kvinnor och 211 män.

Koncernen har totalt 76 chefer. Av dem är 50% kvinnor och 50% män. Företagsledningen har under 2011 bestått av 5 män och 3 kvinnor.

Medelåldern inom Svenska Mässan Stiftelse är 44 år medan den inom Svenska Mässan Möten och Hotell AB är 39 år.

Under året har personalomsättningen ökat från 7,3% till 10% vilket visar på fler lediga jobb och ökad rörlighet på arbetsmarknaden efter ett par år med osäkert konjunkturläge.

Koncernen har en medelanställningstid på 9,4 år vilket styrker de positiva signaler vi får i medarbetarundersökningen kring en hög trivsel i företaget.

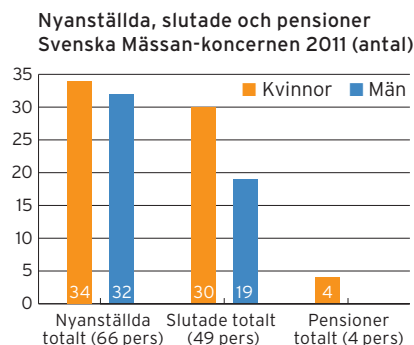
Närvaro och frånvaro

Att kontinuerligt arbeta för att skapa samhörighet, trivsel och arbetsglädje är en viktig del i företagets arbete med att stödja våra mål och ambitioner

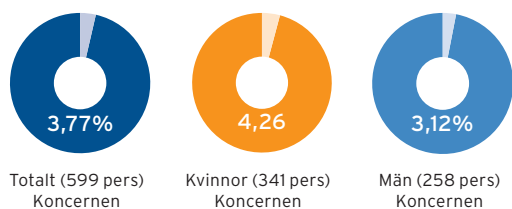
vad gäller att ständigt leverera ett värde i världsklass. Vår övertygelse är att friska, glada och trygga medarbetare utövar ett klart bättre värde än ledsna och otrygga medarbetare.

Glädjande nog kan vi konstatera att våra låga sjukskrivningstal från 2010 håller i sig även under 2011. Den totala sjukfrånvaron hamnar på 3,77%. I detta ingår både långtids- och korttids sjukfrånvaro. Variationen är stor mellan avdelningar, åldersgrupper och kön. Allt mellan 0,0 till 10,0 procent förekommer. Långtids sjukfrånvaron står för 61,1% av den totala sjukfrånvaron.

Med tillfredsställelse kan vi konstatera att 75,6% av alla våra medarbetare inte har någon sjukfrånvaro alls eller max fem dagars frånvaro under 2011.

Sjukfrånvaro Koncernen (%)

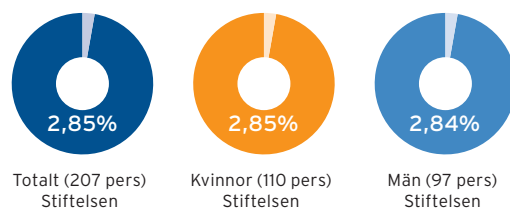

Sjukfrånvaro per åldersgrupp i relation till arbetstid.

Anställda yngre än 30 år	2,3%
Anställda mellan 30-49 år	2,8%
Anställda äldre än 49 år	7,6%

Av den totala sjukfrånvaron har 61,1% en frånvaro som pågått minst 60 sammanhängande dagar.

Sjukfrånvaro Stiftelsen (%)

Sjukfrånvaro per åldersgrupp i relation till arbetstid.

Anställda yngre än 30 år	0,7%
Anställda mellan 30-49 år	1,9%
Anställda äldre än 49 år	5,4%

Av den totala sjukfrånvaron har 59,4% en frånvaro som pågått minst 60 sammanhängande dagar.

Svenska Mässans styrelse 2011

Ordförande: Roger Holtback

Född: 1945.

Huvudsaklig sysselsättning: Egenföretagare samt styrelse- och rådgivningsarbete.

Övriga styrelseuppdrag: Styrelseordförande i Holtback Invest AB med dotterbolag, Rullpack AB, Ellen Industrifastigheter AB och FinnvedenBulten AB. Ledamot i IHS Inc. (USA), Trox AB, Senior Advisor Stena Sfärråd och Nordic Capital.

Vice ordförande: Jack Forsgren

Född: 1945.

Huvudsaklig sysselsättning: Egenföretagare och styrelseuppdrag.

Övriga styrelseuppdrag: Ordf i Maquire AB, ledamot i Bilia AB, Unfors RaySafe AB, Mediebolaget Promedia i Mellansverige AB, Liberala Tidningar i Mellansverige AB, Skäreleja AB, IVA.

Verkställande direktör: Carin Kindbom

Född: 1968.

Huvudsaklig sysselsättning: Verkställande direktör och koncernchef.

Övriga styrelseuppdrag: Fairlink AB, Göteborg & Co, Börssällskapet.

Christel Armstrong Darvik

Född: 1953.

Huvudsaklig sysselsättning: VD Stena Fastigheter AB.

Övriga styrelseuppdrag: Specialfastigheter AB.

Tomas Brunegård

Född: 1962.

Huvudsaklig sysselsättning: Koncernchef Stampen-gruppen.

Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i Tidningsutgivareföreningen (TU), 1st Vice President WAN/IFRA, Ledamot i Västsvenska Industri- och Handelskammaren och ISET (International School of Economics Tbilisi, Georgien).

Jan Hallberg (M)

Född: 1945.

Huvudsaklig sysselsättning: Fd kommunalråd.

Övriga styrelseuppdrag: Styrelseledamot i Cityflygplatsen, vice ordförande i GöteborgsOperan.

Bjarne Holmqvist

Född 1945.

Huvudsaklig sysselsättning: Egenföretagare och investerare.

Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i bl a Wenmec AB, Örgryte Industri AB, Stiftelsen Chalmers Industriteknik, Speed Identity AB. Ledamot i bl a PSC Power Converter Solutions Berlin, Västsvenska Handelskammaren, Tysk-Svenska Handelskammaren, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien.

Anneli M. Hulthén (S)

Född: 1960.

Huvudsaklig sysselsättning: Kommunstyrelsens ordförande i Göteborg.

Övriga styrelseuppdrag: Göteborg & Co Kommuntressent AB, Business Region Göteborg, VREF - Volvo Research & Educational Foundations, Göteborgs Internationella Miljöpris, m fl .

Göran Johansson (S)

Född: 1945.

Huvudsaklig sysselsättning: Pensionär.

Övriga styrelseuppdrag: Europakorridoren, Liseberg, Cityflygplatsen.

Rolf Wolff

Född: 1953.

Huvudsaklig sysselsättning: VD Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola.

Övriga styrelseuppdrag: Ordförande CIP-PS AB, Cavendi AB, Arvid Carlsson Stiftelse.

Sekreterare: Göran Petersson

Född: 1942.

Huvudsaklig sysselsättning: Advokat, medlem i Sveriges Advokatsamfund.

Övriga styrelseuppdrag: Ordförande i Hallberg-Rassy AB, AB Gullringsbo Egendomar och International Sailing Federation. Ledamot i Svenska Hus AB, GLA Aircargo AB, COWI AB, IOC International Olympic Committee, ASOIF Association of Summer Olympic International Federations.

Svenska Mässans företagsledning 2011

Carin Kindbom
Verkställande direktör och koncernchef
Född: 1968. Anställd sedan 2010.
Utbildning: Handelshögskolan Göteborg.
Tidigare erfarenheter från it- och resebranschen.

Per Arnevall
Personaldirektör
Född: 1948. Anställd sedan 2001.
Utbildning: Arméofficer, marknadsekonom.
Tidigare erfarenheter från rekryteringskonsult- och mediebranschen.

Rony Forsberg
Affärsområdeschef Mässor
Född: 1958. Anställd sedan 2010.
Utbildning: International Tourism Management,
Högskolan Dalarna.
Tidigare erfarenhet från rese- och turismbranschen
samt utbildningsbranschen.

Anna Falck
VD Bok & Bibliotek i Norden AB
Född: 1967. Anställd sedan 1989.
Utbildning: Ekonomistudier vid
Handelshögskolan i Göteborg, IFL.
Tidigare erfarenheter från mediebranschen.

Gunnar Johansson
Affärsområdeschef Arena
Född: 1965. Anställd sedan 1988.
Utbildning: El- och teletekniker.
Tidigare erfarenheter från eftermarknads-
branschen.

Alf Josefsson
Ekonomi- och finansdirektör
Född: 1953. Anställd sedan 1999.
Utbildning: Handelshögskolan i Göteborg.
Tidigare erfarenheter från fastighets-,
handels- och tillverkningsbranschen.

Martin Kurzweily
Affärsområdeschef Möten
Född: 1957. Anställd sedan 2010.
Utbildning: Lärarutbildning GIH och Göteborgs
Universitet samt International Management, IFL.
Tidigare erfarenheter från läkemedels- och
medicinteknikbranschen samt egen företagare.

Petter Ullberg
Vice verkställande direktör Svenska Mässan
Född: 1951. Anställd sedan: 2000.
Utbildning: Gymnasium.
Tidigare erfarenheter från turism-, hotell- och
restaurangbranschen.

Svenska Mässans huvudmannaråd

Huvudmannaråd

Ordförande: Länsöverdirektör Göran Bengtsson

1:e vice ordförande: Direktör Roger Holtback

2:e vice ordförande: Direktör Jack Forsgren

Övriga ledamöter

Valda av Göteborgs Kommunfullmäktige:

F d kommunalrådet Jan Hallberg

Kommunalrådet Anneli M. Hulthén

F d kommunalrådet Göran Johansson

Valda av Västsvenska Industri- och

Handelskammaren:

Direktör Jack Forsgren

Direktör Eva Moen-Adolfsson

Direktör Johan Trouvé

Valda av Företagarna i Göteborg:

Direktör Cathrine Dellborg

Direktör Swen Persson

Valda av Göteborgs Köpmannaförbund:

Direktör Kenneth Odéus

Direktör Ulla Nilsson

Vald av Agenturföretagens Förbund i Sverige:

Direktör Ulla Larson

Vald av Chalmers Tekniska Högskola:

Vicerektor Johan Carlsten

Vald av Fordonskomponentgruppen:

Direktör Svenåke Berglie

Vald av Företagarna:

Direktör Gunilla M. Almgren

Vald av Göteborgs universitet:

Prorektor Margareta Wallin Peterson

Vald av Handelshögskolan

vid Göteborgs universitet:

Universitetslektor Lena Mossberg

Vald av Svensk Handel:

Köpman Johnlof Olsson

Vald av Sveriges Redareförening:

Route Director Claes Berglund

Vald av Säljarnas Riksförbund i Sverige:

Direktör Britt Carling

Valda av Svenska Mässans huvudmannaråd:

Direktör Christel Armstrong Darvik

Länsöverdirektör Göran Bengtsson

Direktör Tomas Brunegård

Direktör Eva Halvarsson

Direktör Bjarne Holmqvist

Direktör Roger Holtback

Direktör Finn Johnsson

Direktör Kenneth Krantz

Informationsdirektör Per Löjdquist

Direktör Lennart Mankert

Direktör Lars G. Malmer

Direktör Julia Norinder

Direktör Hans-Olov Olsson

Direktör Christina Rogestam

Bankdirektör M. Johan Widerberg

Revisorer:

Aukt.rev Bertel Enlund, Ernst & Young AB

Aukt.rev. Bror Frid,

Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Revisorssuppleanter:

Aukt.rev. Helen Olsson Swärdström,

Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Aukt.rev. Kristian Raa, Ernst & Young AB

Förvaltningsberättelse 2011

Styrelsen och verkställande direktören för Svenska Mässan Stiftelse, organisationsnummer 857201-2444 med säte i Göteborg, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för verksamheten i stiftelsen och koncernen för räkenskapsåret 2011.

Verksamheten

Svenska Mässan är en av Nordens ledande mötesplatser. Koncernen driver verksamhet och har specialistkompetens inom hotell, restaurang, mässor och möten. Alla affärer bedrivs under ett tak och denna affärsmodell har visat sig vara mycket framgångsrik. Konceptet gör att koncernen kan ta ett heltäckande ansvar för gästernas vistelse, samtidigt som de olika affärerna skapar synergier inom koncernen. 'Allt under ett tak', bra kommunikationer och med ett läge mitt i Göteborgs centrum och dessutom i det så kallade evenemangsstråket gör att Svenska Mässan, på gångavstånd, kan erbjuda ett stort utbud av kultur, nöjen och restauranger. Sammantaget har Svenska Mässan med helhetskonceptet närmast unika förutsättningar på den nationella och internationella mötesmarknaden. I ett affärskoncept baserat på helhet krävs nära samverkan med kunder, branschorganisationer, partners, leverantörer, akademi och myndigheter. För Svenska Mässan är det ett sätt att utvecklas och att kontinuerligt fånga upp trender och idéer som bygger framtidens mötesplats.

Svenska Mässan har tillsammans med dotterbolag 599 helårsanställda. Koncernen driver fyra affärer fördelat på sex affärsområden som tillsammans bildar en konkurrenskraftig helhet med goda synergieffekter: mässor, möten, hotell och restaurang.

Svenska Mässans affärsområden är följande:

- ▶ Mässor – utvecklar och driver egna mässvarumärken.
- ▶ Möten – arrangerar och genomför kongresser, events och externa mässor.
- ▶ Hotell – utvecklar och driver koncernens hotellverksamhet och konferenser.
- ▶ Restaurang – utvecklar och driver restaurangverksamhet.

- ▶ Bok & Bibliotek – utvecklar och driver Bok och Biblioteksmässan och Nordiska Skolledarkongressen.

- ▶ Arena - handhar koncernens produktion och förvaltar anläggningen.

Koncernen Svenska Mässan består av Svenska Mässan Stiftelse samt dotterföretagen Svenska Mässan Möten och Hotell AB, Gothia Towers Restauranger AB, Mässans Gata AB, Svenska Mässan Hotellfastigheter AB, VIPS AB, Bok & Bibliotek i Norden AB samt Kongressadministration i Norden AB.

Moderbolaget Svenska Mässan Stiftelse är en ekonomiskt fristående stiftelse med uppdrag att främja näringslivets intressen i Västsverige.

Koncernens resultat och ställning

Koncernens nettoomsättning för året uppgick till 809 Mkr (800 Mkr). Ökningen berodde huvudsakligen på en ökad omsättning för hotell och restaurangverksamheten emedan mässverksamheten hade en omsättning i linje med föregående år. Mötesverksamheten minskade jämfört eftersom 2010 innehöll många stora kongresser.

Koncernens rörelseresultatet uppgick till 71 Mkr (89 Mkr). Det finansiella nettot uppgick till -41 Mkr (-46 Mkr). Rörelseresultatet har under året belastats med kostnader för ändrade beräkningsantaganden för pensionsskulden vilket påverkat resultatet negativt med 4,5 Mkr samt med en nedskrivning av mässportföljen vilket påverkat resultatet med 2,5 Mkr. En reservering för personalavvecklingskostnader har också gjorts om ca 2 Mkr. Årets skattekostnad uppgick till -9 Mkr (-12 Mkr). Eget kapital uppgick till 344 Mkr (323 Mkr).

Koncernens kassaflöde före investeringar uppgick till 111 Mkr (120 Mkr). Koncernens likviditet uppgick till 140 Mkr vid årets slut. Dessutom disponerar koncernen 100 Mkr i avtalade ej utnyttjade kreditfaciliteter.

Koncernens investeringar avseende byggnader, inventarier samt balanserade utgifter uppgick till 102 Mkr (53 Mkr). Investeringarna är huvudsakligen hänförliga till utbyggnaden av Hotel Gothia Towers, och moderniseringen av B-hallen där en renovering har genomförts under året. Härutöver sker löpande investeringar i fastigheterna inom koncernen. Investering i övriga anläggningstillgångar uppgick till 0 Mkr (2 Mkr).

Moderbolagets resultat och ställning

Moderbolagets omsättning för år 2011 uppgick till 488 Mkr (437 Mkr). Rörelseresultatet uppgick till -14 Mkr (13 Mkr). Det finansiella nettot var -27 Mkr (-38 Mkr) och resultat efter finansiella poster var -40 Mkr (-25 Mkr). Koncernbidrag har erhållits från dotterbolagen Svenska Mässan Möten och Hotell AB, Mässans Gata AB och Bok & Bibliotek i Norden AB med 68 Mkr och lämnats till dotterbolagen Svenska Mässan Hotellfastigheter med 10 Mkr. Koncernbidragen redovisas över eget kapital.

Under året har investeringar i materiella anläggningstillgångar samt balanserade utgifter på 30 Mkr (49 Mkr) genomförts. Investeringar i övriga anläggningstillgångar uppgår till 0 Mkr (2 Mkr).

Moderbolagets kassaflöde före investeringar för 2011 uppgick till -4 Mkr (47 Mkr). Moderbolagets likviditet uppgick till 138 Mkr vid årets slut. Moderbolaget disponerar 100 Mkr i avtalade ej utnyttjade kreditfaciliteter.

Risker och riskhantering

En redogörelse för aktuella risker och osäkerhetsfaktorer återfinns i not 2.

Styrelsen och utskott

Styrelsen i Svenska Mässan Stiftelse består av tio ledamöter och en till styrelsen adjungerad arbetstagarrepresentant. Arbetsordningen för styrelsen innehåller bland annat uppgifter om ansvarsfördelning mellan styrelsen, ordföranden, verkställande direktören och styrelsens utskott. Styrelsen ansvarar för Stiftelsens organisation och förvaltning. Styrelsens arbete följer en årlig mötesplan med en fast struktur för dagordningen vid varje möte. Styrelsens sekreterare är en av Stiftelsen utsedd jurist. Vid mötena deltar vid behov tjänstemän i Stiftelsen som föredragande. Under året har fem styrelsemöten avhållits. Stiftelsens revisorer har deltagit vid ett styrelsemöte under året.

Styrelsen har utsett ett revisionsutskott för kontakter med Stiftelsens revisorer samt för genomgång av planering och genomförande av revisionen. Utskottet består av styrelseledamöterna Jack Forsgren och Bjarne Holmqvist. För beredning av långsiktiga finansieringsfrågor har styrelsen utsett ett finansutskott som består av styrelsens ordförande Roger Holtback samt styrelseledamöterna Jack Forsgren och Carin Kindbom. För fastställande av VD:s och företagsledningens anställningsvillkor har styrelsen tillsatt ett ersättningsutskott bestående av styrelsens ordförande Roger Holtback och vice ordförande Jack Forsgren.

För beredning av större eller långsiktiga fastighetsfrågor har styrelsen utsett ett fastighetsutskott som består av styrelsens ordförande Roger Holtback samt styrelseledamöterna Jack Forsgren, Christel Armstrong Darvik och Carin Kindbom.

Förväntningar om framtida utveckling

Koncernens och Stiftelsens rörelseresultat för ett enskilda år är till viss grad beroende på vilka mässor som genomförts under året. Mässportföljen 2012 är omsättnings- och resultatmässigt starkare än 2011. Hotell- och restaurangaffären kommer under 2012 att begränsas av byggnadsarbeten för utbyggnaden av Hotel Gothia Towers vilken pågår för fullt. Utbyggnad innebär att kapaciteten ökar med 500 rum till totalt 1 200 rum när hela byggprojektet är klart 2015. Mötesverksamheten beräknas ha en volym i paritet med 2011.

Koncernresultaträkning

KKR	NOT	2011	2010
Nettoomsättning	3	808 787	800 145
RÖRELSENS KOSTNADER			
Övriga externa kostnader	4, 30	-363 860	-359 796
Personalkostnader	5	-307 774	-287 055
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	6	-65 681	-62 827
Övriga rörelsekostnader	7	-107	-1 680
Summa rörelsens kostnader		-737 422	-711 358
Rörelseresultat		71 365	88 787
RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INTÅKTER OCH KOSTNADER			
Resultat från intressebolag	19	-888	-
Resultat från finansiella investeringar		-46	-3 744
Ränteintäkter och liknande resultatposter	9	4 543	1 305
Räntekostnader och liknande resultatposter	10	-44 245	-43 784
Summa resultat från finansiella poster		-40 636	-46 223
Resultat efter finansiella poster		30 729	42 564
Skatt på årets resultat	11	-9 118	-12 479
Minoritetens andel i årets resultat		-58	-69
ÅRETS RESULTAT		21 553	30 016

Koncernbalansräkning

KKR	NOT	2011-12-31	2010-12-31
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Balanserade utgifter för dataprogram	12	5 046	2 982
Goodwill	13	3 003	3 604
		8 049	6 586
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Byggnader, markanläggningar och mark	14	1 083 574	1 099 266
Inventarier	15, 16	217 923	231 291
Pågående nyanläggningar	17	94 318	30 312
		1 395 815	1 360 869
FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Andelar i intressebolag	19	1 664	2 552
Fordran hos intressebolag		3 724	3 724
Andra långfristiga värdepappersinnehav	20	8 063	8 056
		13 451	14 332
Summa anläggningstillgångar		1 417 315	1 381 787
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
VARULAGER			
		3 839	3 834
KORTFRISTIGA FORDRINGAR			
Kundfordringar		94 307	100 219
Övriga fordringar		11 107	14 691
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	6 165	10 044
Skattefordran		-	2 416
		111 579	127 370
KASSA OCH BANK			
		140 288	116 522
Summa omsättningstillgångar		255 706	247 726
SUMMA TILLGÅNGAR		1 673 021	1 629 513

Koncernbalansräkning

KKR	NOT	2011-12-31	2010-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
EGET KAPITAL	22		
Donationer		570	570
Uppskrivningsfond		33 503	33 871
Bundna reserver		136 636	126 411
Balanserad vinst		152 210	132 051
Årets resultat		21 553	30 016
Summa eget kapital		344 472	322 919
MINORITETSINTRESSE		101	112
AVSÄTTNINGAR			
Avsättning för pensioner, PRI		72 636	63 953
Övriga avsättningar		10 030	9 828
Avsättning uppskjuten skatt	24	119 350	110 231
Summa avsättningar		202 016	184 012
LÅNGFRISTIGA SKULDER			
Skulder till kreditinstitut	25	935 000	919 875
Summa långfristiga skulder		935 000	919 875
KORTFRISTIGA SKULDER			
Förskott från kunder		2 236	2 116
Pågående projekt	26	33 623	43 389
Leverantörsskulder		61 786	56 719
Aktuella skatteskulder		1 173	-
Övriga kortfristiga skulder	27	25 906	30 019
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	66 708	70 352
Summa kortfristiga skulder		191 432	202 595
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 673 021	1 629 513
STÄLLDA SÄKERHETER			
Fastighetsinteckningar	29	785 000	785 000
Kapitalförsäkring		7 919	7 909
Företagsinteckningar		24 500	24 500
		817 419	817 409
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Ansvarighet till FPG/PRI		1 453	1 279
Borgens- och garantiförbindelser		94	211
		1 547	1 490

Kassaflödesanalys för koncernen

KKR	2011	2010
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Rörelseresultat efter finansiella poster	30 729	42 564
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet, mm:		
Förändring av avsättning till pensioner	8 876	4 833
Avskrivningar av anläggningstillgångar	65 681	62 827
Nedskrivning av aktier	46	3 744
Resultat från intressebolag	888	-
Förlust vid utträngning	107	1 680
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	106 327	115 648
Förändring av varulager	-5	421
Förändring av kortfristiga fordringar	15 791	-15 516
Förändring av kortfristiga skulder	-11 138	19 544
Förändring av rörelsekapitalet	4 648	4 449
Kassaflöde före investeringar	110 975	120 097
Investeringsverksamheten		
Investeringar i anläggningstillgångar	-102 292	-53 119
Försäljning av anläggningstillgångar	71	-
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-44	-1 956
Summa investeringar	-102 265	-55 075
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	8 710	65 022
Finansieringsverksamheten		
Förändring av räntebärande skuld	15 125	-500
Utbetald utdelning till minoritet	-69	-80
Finansieringsverksamheten	15 056	-580
Förändring av likvida medel	23 766	64 442
Likvida medel vid årets början	116 522	52 080
Likvida medel vid årets slut	140 288	116 522

Stiftelsens resultaträkning

KKR	NOT	2011	2010
Nettoomsättning	3, 31	488 331	437 237
RÖRELSENS KOSTNADER			
Övriga externa kostnader	4, 30	-320 511	-257 668
Personalkostnader	5	-140 999	-131 161
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	6	-36 086	-34 119
Övriga rörelsekostnader	7	-4 395	-1 680
Summa rörelsens kostnader		-501 991	-424 628
Rörelseresultat		-13 660	12 609
RESULTAT FRÅN FINANSIELLA POSTER			
Resultat från andelar i dotterbolag	8	-280	-383
Resultat från finansiella investeringar		-46	-3 744
Ränteintäkter och liknande resultatposter	9	6 430	3 376
Räntekostnader och liknande resultatposter	10	-32 780	-37 002
Summa resultat från finansiella poster		-26 676	-37 753
Resultat efter finansiella poster		-40 336	-25 144
BOKSLUTSDISPOSITIONER			
Avskrivningar över plan		-3 076	-25 517
Resultat före skatt		-43 412	-50 661
Skatt på årets resultat	11	11 008	12 293
ÅRETS RESULTAT		-32 404	-38 368

Stiftelsens balansräkning

KKR	NOT	2011-12-31	2010-12-31
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Balanserade utgifter för dataprogram	12	5 046	2 982
		5 046	2 982
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Byggnader, markanläggningar och mark	14	626 160	642 965
Inventarier	15, 16	128 386	133 980
Pågående nyanläggningar	17	12 612	30 211
		767 158	807 156
FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Andelar i koncernföretag	18	70 158	70 158
Andelar i intresseföretag	19	2 552	2 552
Fordran hos intressebolag		3 724	3 724
Andra långfristiga värdepappersinnehav	20	6 854	7 110
Långfristiga fordringar koncernföretag		40 000	50 000
		123 288	133 544
Summa anläggningstillgångar		895 492	943 682
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
KORTFRISTIGA FORDRINGAR			
Kundfordringar		75 904	68 693
Fordringar hos koncernföretag		34 147	40 047
Övriga kortfristiga fordringar		1 043	875
Aktuella skattefordringar		-	2 176
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	5 050	8 738
		116 144	120 529
KASSA OCH BANK		138 145	112 077
Summa omsättningstillgångar		254 289	232 606
SUMMA TILLGÅNGAR		1 149 781	1 176 288

Stiftelsens balansräkning

KKR	NOT	2011-12-31	2010-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL	22		
Donationer		570	570
Uppskrivningsfond		73 396	73 764
Balanserad vinst		192 750	188 274
Årets förlust		-32 404	-38 368
Summa eget kapital		234 312	224 240
OBESKATTADE RESERVER	23	76 551	73 475
AVSÄTTNINGAR			
Avsättning för pensioner		72 636	63 953
Avsättning uppskjuten skatt	24	58 346	54 196
Övriga avsättningar		8 527	8 652
Summa avsättningar		139 509	126 801
LÅNGFRISTIGA SKULDER			
Skulder till kreditinstitut	25	480 000	439 875
Skulder till koncernföretag		86 753	156 753
Summa långfristiga skulder		566 753	596 628
KORTFRISTIGA SKULDER			
Pågående projekt	26	32 085	44 242
Leverantörsskulder		28 376	39 064
Skulder till koncernföretag		16 260	6 526
Aktuella skatteskulder		1 573	-
Övriga kortfristiga skulder	27	15 669	20 543
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	38 693	44 769
Summa kortfristiga skulder		132 656	155 144
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 149 781	1 176 288
STÄLLDA SÄKERHETER	29		
Fastighetsinteckningar		285 000	285 000
Kapitalförsäkring		6 710	6 963
Företagsinteckningar		24 500	24 500
		316 210	316 463
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Ansvarighet till FPG/PRI		1 453	1 279
Borgens- och garantiförbindelser		94	211
Borgen - Mässans Gata AB		100 000	100 000
Borgen - Svenska Mässan Hotellfastigheter AB		400 000	400 000
		501 547	501 490

Svenska Mässan Stiftelse har gått i borgen såsom för egen skuld för det rätta fullgörandet av Svenska Mässan Hotellfastigheter AB:s förpliktelser enligt avtalet mellan PEAB Sverige AB avseende utbyggnaden av Hotel Gothia Towers.

Kassaflödesanalys för stiftelsen

KKR	2011	2010
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Resultat efter finansiella poster	-40 336	-25 144
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet, mm:		
Reaförlust vid försäljning av anläggningstillgångar	4 395	-
Förändring av avsättning till pensioner	8 812	4 723
Avskrivningar av anläggningstillgångar	36 086	34 119
Nedskrivning av aktier	4 895	9 690
Förlust vid utträngning	-	1 680
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	13 852	25 068
Förändring av kortfristiga fordringar	4 385	684
Förändring av kortfristiga skulder	-22 487	21 451
Förändring av rörelsekapitalet	-18 102	22 135
Kassaflöde före investeringar	-4 250	47 203
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i anläggningstillgångar	-29 692	-49 080
Försäljning av anläggningstillgångar	27 145	22 870
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-44	-1 956
Summa investeringar	-2 591	-28 166
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	-6 841	19 037
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Förändring av långfristiga fordringar koncernföretag	10 000	-
Förändring av räntebärande skulder	-29 875	-480
Koncernbidrag	57 633	53 174
Aktieägartillskott Bok & Bibliotek i Norden AB	-4 849	-5 847
Finansieringsverksamheten	32 909	46 847
Förändring av likvida medel	26 068	65 884
Likvida medel vid årets början	112 077	46 193
Likvida medel vid årets slut	138 145	112 077

NOT 1. Redovisnings- och värderingsprinciper

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen samt Bokföringsnämndens allmänna råd och vägledningar förutom för upprättande av koncernredovisning där Redovisningsrådets rekommendation tillämpas. Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år om inte annat anges nedan.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar Svenska Mässan Stiftelse och de bolag i vilka stiftelsen utövar ett bestämmande inflytande.

Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden enligt Redovisningsrådets rekommendation (RR 1:00) om koncernredovisning. Denna innebär att endast resultat uppkomna efter förvärvstidpunkten ingår i koncernens egna kapital. I koncernredovisningen redovisas inte bokslutsdispositioner och obeskattade reserver. Dessa delas upp i eget kapital och uppskjuten skatteskuld. Uppskjuten skatt hänförlig till årets bokslutsdispositioner ingår i koncernens skattekostnad. Resterande del av årets bokslutsdispositioner ingår i koncernens nettovinst. Den uppskjutna skatteskulden (26,3%) redovisas som avsättningar, medan resterande del (73,7%) tillförs koncernens bundna reserver.

Värderingsprinciper m.m.

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärde om inget annat anges nedan.

FORDRINGAR

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell bedömning beräknas inflyta.

VARULAGER

Värdering av varulager sker till det lägsta av anskaffningsvärde och verkligt värde.

REDOVISNING AV INTÄKTER

Intäkter har upptagits till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas utifrån utförd tjänst eller levererad vara. Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras och att intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Projekt i form av mässor och andra arrangemang resultatavräknas i den period som de genomförs.

PÅGÅENDE PROJEKT

Pågående projekt avser framtida mässor och andra arrangemang, vilka kommer att genomföras 2012 och senare. I balansräkningen redovisas nettot av fakturering och nedlagda kostnader på vid årsskiftet pågående projekt. Nedlagda kostnader utgörs av direkta kostnader samt pålägg för indirekta kostnader. Vid värdering av pågående projekt, i de fall det föreligger en koncernmässig förlust av väsentligt belopp, reserveras hela den beräknade förlusten.

UTLÄNDSK VALUTA

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurser. Kursvinster och kursförluster på rörelsens fordringar och skulder hänförs till rörelseresultatet och vinster och förluster på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella poster.

UPPSKJUTEN SKATT

Uppskjuten skatt beräknas för balansdagens samtliga identifierade temporära skillnader mellan å ena sidan tillgångarnas eller skuldernas skattemässiga värden och å andra sidan deras redovisade värden. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder beräknas med hjälp av de skattesatser som förväntas gälla för den period då fordringarna avräknas eller skulderna regleras, baserat på de skattesatser som föreligger på balansdagen.

SÅKRING AV KONCERNENS RÄNTEBINDNING

Avtal om en så kallad ränteswap skyddar koncernen mot ränteförändringar. Eventuell ränteskillnad som skall erhållas eller erläggas på grund av en ränteswap, redovisas i posten räntekostnader och liknande resultatposter och periodiseras över avtalstiden.

REDOVISNING AV LEASINGAVTAL

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal. Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

REDOVISNING AV IMMATERIELLA OCH MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Utgifter för förbättringar av tillgångars prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för reparation och underhåll redovisas som kostnader. Vissa lånekostnader aktiveras. Goodwill utgörs av det belopp varmed anskaffningsvärdet överstiger det verkliga värdet på koncernens andel i det förvärvade dotterföretagets nettotillgångar vid förvärvstillfället. Goodwill skrivs av linjärt under den beräknade nyttjandetiden.

För samtliga typer av materiella tillgångar tillämpas avskrivning enligt plan beräknade på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärden och baserade på följande avskrivningstid:

Balanserade utgifter för dataprogram	5
Goodwill	10
Byggnader	50-100
Markanläggningar samt byggnader på annans mark	20
Byggnadsinventarier	10-20
Inventarier	3-7

NOT 2. Risker och riskhantering

FINANSIELLA RISKER

Svenska Mässans strategi är att minimera de risker som uppstår i affärsverksamheten genom tydliga riktlinjer för finanshanteringen. Målsättningen är att aktivt hantera riskerna i skuldportföljen i enlighet med koncernens policy för finansiella risker. Koncernens finansiella risker sammanställs kontinuerligt och följs upp för att säkerställa att finanspolicyn efterlevs.

Svenska Mässans koncernens finanshantering är centraliserad till Svenska Mässans Stiftelses ekonomiavdelning, för att tillvarata stordriftsfördelar och synergieffekter samt för att minimera hanteringsrisker. Svenska Mässans Stiftelse svarar för koncernens lånefinansiering, valuta- och ränteriskhantering samt fungerar som internt bank för koncernbolagens finansiella transaktioner.

VALUTARISKER

Svenska Mässans koncernen exponeras inte för några större valutarisker vad gäller fordringar och skulder. Vid annan avtalsvaluta än svenska kronor sker valutasäkring. I de fall lån tas upp i utländsk valuta skall valutasäkring ske.

Eventuella fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurser. Kursvinster och kursförluster på rörelsens fordringar och skulder hänförs till rörelseresultatet och vinster och förluster på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella poster.

RÄNTERISKER

I egenskap av nettolåntagare är det viktigt för Svenska Mässans att över tiden balansera risken i skuldportföljen för att garantera kapital för den operativa verksamheten samt att skapa stabila räntekostnader över tiden. Det innebär att Svenska Mässans har som målsättning att skapa framförhållning vad gäller förändring av räntekostnader och kapitalförfall för att därigenom undvika en situation av kraftigt ökande räntekostnader och stora låneförfall som utsätter Svenska Mässans för en väsentlig risk vid refinansiering. Fastställd norm för ränterisker är en genomsnittlig räntebindningstid om 2,5 år med en tillåten avvikelse på +/- 6 månader. Finansutskottet och styrelse har under utbyggnadsperioden av Hotel Gothia Towers valt att ha en räntebindning som kan uppgå till maximalt 8 år, se även not 32.

DERIVATINSTRUMENT

Grundprincipen vid användandet av derivatinstrument är att de ska användas endast i de fall det finns underliggande lån. Syftet är framförallt att förändra räntebindningen i den underliggande skuldportföljen. Det innebär att andelen utestående räntederivat (netto) inte får överstiga utestående lånevolym. Räntederivat kan även användas för att förändra/ förbättra kassaflödet och reducera snittränta i skuldportföljen.

Med anledning av utbyggnaden av Hotel Gothia Towers har under 2011 räntederivat med startdag under 2015 tecknats med nominellt belopp om totalt 410 Mkr avseende framtida förväntade lån.

Följande finansiella instrument är tillåtna:

- Ränteswap
- Räntetak/golv
- Kombination av ovanstående.

KREDITRISK

Svenska Mässans har ingen väsentlig koncentration av kreditrisker. Koncernen har fastställda riktlinjer för att säkra att försäljning av produkter och tjänster sker till kunder med lämplig kreditvärdighet.

LIKVIDITETS- OCH REFINANSIERINGSRISK

Svenska Mässans har som målsättning att ständigt hålla en likviditetsreserv som en beredskap och säkerhet för den operativa verksamheten. Hanteringen av likviditetsrisk sker med försiktighet som utgångspunkt, vilket innebär att bibehålla tillräckliga likvida medel och tillgänglig finansiering genom avtalade kreditmöjligheter.

Likviditetsreserven kan bestå av:

- Likvida medel
- Räntebärande placeringar
- Checkkredit
- Bekräftade kreditlöften i lämplig omfattning som i normalfallet inte är väsentligt utnyttjade.

Det är också viktigt för Svenska Mässans koncernen att företagets skuldportfölj hanteras aktivt för att garantera verksamhetens behov av kapital, minimera räntekostnader över tiden samt säkerställa en god intern kontroll av de finansiella aktiviteterna. Svenska Mässans ska arbeta med åtminstone tre olika banker för att därigenom skapa en spridning i sina engagemang och minska refinansieringsrisken. Motparter i derivatkontrakt och kassatransaktioner begränsas till finansiella institutioner med hög kreditvärdighet.

INTERN KONTROLL

Svenska Mässans har en god intern kontroll av finansverksamheten för att i möjligaste mån undvika att förluster uppstår på grund av felaktig hantering av betalningar, valutatransaktioner eller på grund av fel i IT-systemen. Detta omfattar bl a rutinbeskrivningar, attestinstruktioner och en regelbunden intern rapportering rörande hur finansverksamheten bedrivs. Svenska Mässans har dokumenterade rutiner och processer med en klar uppdelning mellan affärsavslut och verifiering samt rapportering av finansverksamheten.

OPERATIONELLA RISKER

Svenska Mässans tillgångar är till största delen investerade i anläggningen. Skador på anläggningen, förorsakade av t ex brand, kan få stora negativa konsekvenser dels i form av direkta skador på egendom dels i form av avbrott som försvarar eller omöjliggör att leva upp till åtaganden mot kunderna. Detta kan i sin tur få kunder att välja andra mäss- och mötesanläggningar. För att minska denna risk föregår ett kontinuerligt arbete för att förbättra skadeförebyggande åtgärder och rutiner för säkerhet. Svenska Mässans har ett fullgott försäkringsskydd mot såväl avbrott som egendomsskador.

Framförallt mässverksamheten präglas av stora svängningar i verksamheten mellan olika år beroende på mässportföljen för det enskilda året. Ett omfattande arbete har lagts vid att minska fasta kostnader och göra dessa rörliga för att minska känsligheten för svängningarna.

Svenska Mässans verkar på starkt konkurrensutsatta marknader och är utsatt för förändringar i konjunkturen. Stor vikt läggs vid prognoser för att i möjligaste mån förutse efterfrågans utveckling. Införsäljnings- och bogningsrapporter tillsammans med goda kundrelationer gör att Svenska Mässans har bra information om kundernas långsiktiga planer.

IT-riskerna innefattar dels risken för intrång i systemen dels risken för att hårdvara skadas genom t ex brand. Intrångsriskerna minimeras genom att information hanteras i ett eget datanät som är väl skyddat av brandväggar och strikta behörighetsrutiner. Ett IT-råd har inrättats för att fastställa policy och riktlinjer samt samordna åtgärder inom bland annat IT-säkerheten.

Noter

NOT 3. Nettoomsättningens fördelning

Nettoomsättningen fördelar sig enligt följande:

KONCERNEN	2011	2010
Affärsområde Mässor	203 894	201 322
Affärsområde Möten	142 498	154 786
Affärsområde Hotel Gothia Towers	233 482	217 673
Affärsområde Gothia Towers Restauranger	224 420	210 525
Affärsområde Arena	29 386	28 569
Bok & Bibliotek	34 424	36 501
Omsättning före koncernjusteringar	868 104	849 376
Koncernjusteringar	-59 317	-49 231
Koncernomsättning	808 787	800 145
STIFTELSEN		
Mäss-, kongress-, och konferensverksamhet	411 615	370 714
Fastighetsförvaltning	57 542	49 476
Övrig omsättning	19 174	17 047
Summa	488 331	437 237

NOT 4. Ersättning till revisorerna

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
PWC				
Revisionsuppdraget	68	65	68	65
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-	-	-	-
Skatterådgivning	35	54	35	54
Övriga tjänster	-	26	-	26
	103	145	103	145
ERNST & YOUNG AB				
Revisionsuppdraget	495	450	185	180
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	20	30	-	30
Skatterådgivning	-	40	-	40
Övriga tjänster	134	49	49	45
	649	569	234	295
Summa	752	714	337	440

Noter

NOT 5. Personal

MEDELANTAL ANSTÄLLDA	2011		2010	
	Antal anställda	Varav män	Antal anställda	Varav män
Stiftelsen	207	47%	191	49%
Dotterföretag	392	41%	373	40%
Koncernen totalt	599	43%	564	43%

LÖNER, ANDRA ERSÄTTNINGAR OCH SOCIALA KOSTNADER

	2011			2010		
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader	varav pension-kostnader	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader	varav pension-kostnader
Stiftelsen	94 263	46 607	13 640	86 914	40 074	10 397
Dotterföretag	122 353	43 353	7 337	113 245	40 665	6 769
Koncernen	216 616	89 960	20 977	200 159	80 739	17 166

Årets förändring avseende aktiverade personalkostnader beträffande pågående arbeten uppgår till 6 432 (1 476). Av stiftelsens pensionskostnader avser 614 (851) VD. Av koncernens pensionskostnader avser 1 821 (1 767) VD i Svenska Mässan Stiftelse, VD i Svenska Mässan Möten och Hotell AB samt VD i Bok & Bibliotek i Norden AB.

LÖNER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR FÖRDELAR SIG ENLIGT FÖLJANDE

	2011			2010		
	VD	varav bonus	Övriga anställda	VD	varav bonus	Övriga anställda
Stiftelsen	2 284	-	91 979	2 827	480	84 087
Dotterföretag	2 960*	380	119 393	2 855*	525	110 390
Koncernen	5 244	380	211 372	5 682	1 005	194 477

*Avser två befattningshavare, VD i Bok & Bibliotek i Norden AB samt VD i Svenska Mässan Möten och Hotell AB. Styrelsearvodet har utgått med 956 (938).

KÖNSFÖRDELNING I FÖRETAGSLEDNINGEN	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
Fördelning mellan män och kvinnor i företagets styrelse:				
Kvinnor	3	3	3	3
Män	7	7	7	7
Fördelning mellan män och kvinnor i företagsledningen:				
Kvinnor	2	3	1	2
Män	6	5	5	4

Noter

NOT 6. Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Avskrivningar enligt plan fördelar sig enligt följande:	2011	2010	2011	2010
Balanserade utgifter för dataprogram	-728	-103	-728	-103
Goodwill	-601	-601	-	-
Byggnader och markanläggningar	-15 691	-15 761	-8 786	-8 922
Fastighetsinventarier	-27 887	-28 087	-16 257	-16 084
Övriga inventarier	-20 774	-18 275	-10 315	-9 010
Summa	-65 681	-62 827	-36 086	-34 119

NOT 7. Övriga rörelsekostnader

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
Förlust vid försäljning av byggnader	-	-	-4 395	-
Förlust vid kostnadsföring av pågående nyanläggningar	-	-1 614	-	-1 614
Förlust vid utrangering av fastighetsinventarier	-	-54	-	-54
Förlust vid utrangering av övriga inventarier	-107	-12	-	-12
Summa	-107	-1 680	-4 395	-1 680

NOT 8. Resultat från andelar i dotterbolag

	Stiftelsen	
	2011	2010
BOK & BIBLIOTEK I NORDEN AB:		
Anteciperad utdelning	4 569	5 563
Nedskrivning av aktier	-4 849	-5 946
Summa	-280	-383

Stiftelsen har erhållit koncernbidrag från Bok & Bibliotek i Norden AB om 6 579 (7 934). Koncernbidraget har i stiftelsen redovisats mot eget kapital.

NOT 9. Ränteintäkter och liknande resultatposter

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
Ränteintäkter koncernföretag	-	-	2 034	2 259
Övriga ränteintäkter	4 543	1 305	4 396	1 117
Summa	4 543	1 305	6 430	3 376

Noter

NOT 10. Räntekostnader och liknande resultatposter

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
Räntekostnader koncernföretag	-	-	-3 296	-1 773
Övriga räntekostnader	-44 245	-43 784	-29 484	-35 229
Summa	-44 245	-43 784	-32 780	-37 002

NOT 11. Skatt på årets resultat

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
Skatt på koncernbidrag	-	-	15 157	13 985
Uppskjuten skatt	-9 118	-12 479	-4 149	-1 692
Summa	-9 118	-12 479	11 008	12 293

NOT 12. Balanserade utgifter för dataprogram

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Ingående anskaffningsvärden	3 084	-	3 084	-
Omföring från pågående arbeten	4 367	3 084	4 367	3 084
Omklassificering till övriga inventarier	-1 629	-	-1 629	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	5 822	3 084	5 822	3 084
Ingående avskrivningar	-103	-	-103	-
Omklassificering till övriga inventarier	55	-	55	-
Årets avskrivningar	-728	-103	-728	-103
Utgående ackumulerade avskrivningar	-776	-103	-776	-103
Utgående restvärde enligt plan	5 046	2 982	5 046	2 982

NOT 13. Goodwill

	2011-12-31	2010-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 008	6 008
Utgående anskaffningsvärden	6 008	6 008
Ingående avskrivningar	-2 404	-1 803
Årets avskrivningar	-601	-601
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 005	-2 404
Utgående planenligt restvärde	3 003	3 604

Noter

NOT 14. Byggnader, markanläggningar och mark

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 308 965	1 308 440	775 324	774 799
Omföring från pågående arbeten	-	525	-	525
Försäljning till koncernföretag	-	-	-10 861	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 308 965	1 308 965	764 463	775 324
Ingående avskrivningar	-209 699	-193 940	-132 360	-123 438
Försäljning till koncernföretag	-	-	2 843	-
Årets avskrivningar	-15 691	-15 759	-8 786	-8 922
Utgående ackumulerade avskrivningar	-225 390	-209 699	-138 303	-132 360
Utgående restvärde enligt plan	1 083 574	1 099 266	626 160	642 965

NOT 15. Fastighetsinventarier

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Ingående anskaffningsvärden	383 757	365 104	242 322	240 991
Inköp	52	17	-	-
Omföring från pågående arbeten	14 795	20 645	11 330	3 339
Övriga försäljningar och utrangeringar	-	-2 009	-	-2 008
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	398 604	383 757	253 652	242 322
Ingående avskrivningar	-213 687	-187 554	-133 377	-119 247
Övriga försäljningar och utrangeringar	-	1 954	-	1 954
Årets avskrivningar	-27 887	-28 087	-16 257	-16 084
Utgående ackumulerade avskrivningar	-241 574	-213 687	-149 634	-133 377
Utgående restvärde enligt plan	157 030	170 070	104 018	108 945

Noter

NOT 16. Övriga inventarier

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
Ingående anskaffningsvärden	216 121	205 343	88 577	78 874
Inköp	15 862	8 505	5 227	4 749
Omföring från pågående arbeten	3 108	16 501	2 847	9 755
Omklassificering från balanserade utgifter för dataprogram	1 629	-	1 629	-
Övriga försäljningar och utrangeringar	-7 202	-14 228	-4 268	-4 801
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	229 518	216 121	94 012	88 577
Ingående avskrivningar	-154 900	-150 839	-63 542	-59 321
Omklassificering från balanserade utgifter för dataprogram	-55	-	-55	-
Övriga försäljningar och utrangeringar	7 104	14 214	4 268	4 789
Årets avskrivningar	-20 774	-18 275	-10 315	-9 010
Utgående ackumulerade avskrivningar	-168 625	-154 900	-69 644	-63 542
Utgående restvärde enligt plan	60 893	61 221	24 368	25 035

NOT 17. Pågående nyanläggningar

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Ingående anskaffningsvärden	30 311	28 084	30 211	27 067
Om- och nybyggnad	86 377	44 597	24 466	44 331
Försäljning till koncernbolag	-	-	-23 521	-22 870
Kostnadsföring	-	-1 614	-	-1 614
Omföring till byggnad	-	-525	-	-525
Omföring till fastighetsinventarier	-14 794	-20 645	-11 330	-3 339
Omföring till inventarier	3 209	-16 501	-2 847	-9 755
Omföring till balanserade utgifter för dataprogram	-4 367	-3 084	-4 367	-3 084
Utgående nedlagda kostnader	94 318	30 312	12 612	30 211

NOT 18. Andelar i koncernföretag

	Organisationsnummer	Säte
Bok & Bibliotek i Norden AB	556282-7625	Göteborg
Kongressadministration i Norden AB	556265-4011	Göteborg
Mässans Gata AB	556570-3518	Göteborg
Svenska Mässan Hotellfastigheter AB	556174-1116	Göteborg
Svenska Mässan Möten och Hotell AB	556115-3601	Göteborg
Visiting Information Processing Systems i Sverige AB (vilande)	556455-7725	Göteborg
Gothia Towers Restauranger AB (vilande)	556666-7316	Göteborg

Noter

NOT 18. Andelar i koncernföretag (forts)

	Antal	Innehav %	Bokfört värde
Bok & Bibliotek i Norden AB	39 734	99	9 186
Bok & Bibliotek i Norden AB aktieägartillskott			4 849
Bok & Bibliotek i Norden AB nedskrivning av aktier			-4 849
Bok & Bibliotek i Norden AB bokfört värde			9 186
Gothia Towers Restauranger AB	1 000	100	1 006
Mässans Gata AB	1 000	100	18 078
Svenska Mässan Hotellfastigheter AB	1 000	100	39 993
Svenska Mässan Möten och Hotell AB	1 000	100	1 632
Visiting Information Processing Systems i Sverige AB	200	100	263
Summa			70 158

NOT 19. Andelar i intressebolag

	Antal	Innehav %	Bokfört värde
Mentor Online AB	185 061	20	2 552
Summa Stiftelsen			2 552
Goodwill avskrivning enligt kapitalandelsmetoden			-888
Summa Koncernen			1 664

NOT 20. Andra långfristiga värdepappersinnehav

	Antal	Innehav %	Bokfört värde
Mentor Holding AB	19 000	19	19
Svensk Turism AB	1 000	1	100
Göteborg & Co Träffpunkt AB	250	5	25
Kapitalförsäkring Stiftelsen			6 710
Summa Stiftelsen			6 854
Kapitalförsäkring koncernbolag			1 209
Summa Koncernen			8 063

NOT 21. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Förutbetalda försäkringspremier	505	2 281	300	2 157
Förutbetalda marknadsföringskostnader	493	499	-	6
Förutbetalda serviceavgifter	756	1 191	403	848
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	4 411	6 073	4 347	5 727
Summa	6 165	10 044	5 050	8 738

Noter

NOT 22. Förändring av eget kapital

	Donation	Bundna reserver	Fria reserver	Summa
KONCERNEN				
Eget kapital 2010-12-31	570	160 282	162 067	322 919
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital avseende uppskrivningsfond	-	-369	369	-
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital, övrigt	-	10 226	-10 226	-
Årets resultat	-	-	21 553	21 553
Eget kapital 2011-12-31	570	170 139	173 763	344 472

	Donation	Uppskrivningsfond	Balanserade vinstmedel	Summa
STIFTELSEN				
Eget kapital 2010-12-31	570	73 764	149 906	224 240
Årets upplösning uppskrivningsfond byggnad	-	-368	368	-
Koncernbidrag	-	-	57 633	57 633
Skatteeffekt av koncernbidrag	-	-	-15 157	-15 157
Årets resultat	-	-	-32 404	-32 404
Eget kapital 2011-12-31	570	73 396	160 346	234 312

NOT 23. Obeskattade reserver

	Stiftelsen	
	2011	2010
Avskrivningar över plan, inventarier, vid årets ingång	73 475	47 958
Årets överavskrivningar	3 076	25 517
Belopp vid årets utgång	76 551	73 475

NOT 24. Avsättning uppskjuten skatt

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011	2010	2011	2010
UPPSKJUTEN SKATT AVSER:				
Temporär skillnad mellan skattemässigt och bokfört värde på byggnader	69 995	66 068	49 553	47 720
Uppskrivning byggnad	20 191	20 415	11 955	12 087
Obeskattade reserver	32 967	29 837	-	-
Övriga avsättningar	-3 803	-6 089	-3 162	-5 611
Belopp vid periodens utgång	119 350	110 231	58 346	54 196

Noter

NOT 25 Skulder till kreditinstitut

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Skulder med förfallotidpunkt 1-5 år	935 000	627 000	480 000	147 000
Skulder med förfallotidpunkt överstigande 5 år	-	292 875	-	292 875
Summa	935 000	919 875	480 000	439 875

Beviljad checkräkningskredit i stiftelsen uppgår i koncernen till 100 Mkr (100 Mkr).
Checkräkningskrediten utnyttjades ej per balansdagen.

NOT 26 Pågående projekt

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Förskottsfakturering	73 171	75 522	68 913	75 409
Nedlagda kostnader	-39 548	-32 133	-36 828	-31 167
Summa	33 623	43 389	32 085	44 242

NOT 27 Övriga kortfristiga skulder

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Personalskatt, sociala avgifter	10 434	10 502	4 828	4 452
Mervärdeskatt	15 430	19 295	10 799	16 044
Övriga skulder	42	222	42	47
Summa	25 906	30 019	15 669	20 543

NOT 28. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Upplupen semesterlöneskuld	23 750	21 059	12 507	11 561
Övriga upplupna personalrelaterade kostnader	19 354	20 718	8 811	11 142
Upplupna fastighetskostnader	4 463	4 928	4 463	4 928
Förutbetalda hyresintäkter	5 941	5 529	2 422	2 415
Upplupna räntekostnader	3 294	3 948	2 458	3 314
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9 906	14 170	8 032	11 409
Summa	66 708	70 352	38 693	44 769

Noter

NOT 29. Ställda säkerheter

	Koncernen		Stiftelsen	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
FÖR EGNA SKULDER				
Avseende pensionsförpliktelser:				
Fastighetsinteckningar	25 000	25 000	25 000	25 000
Företagsinteckningar	24 500	24 500	24 500	24 500
Kapitalförsäkring	7 919	7 909	6 710	6 963
Avseende skulder till kreditinstitut:				
Fastighetsinteckningar	760 000	760 000	260 000	260 000
Summa	817 419	817 409	316 210	316 463

NOT 30. Hyres- och leasingavtal

KONCERNEN		STIFTELSEN	
Operationella hyres- och leasingavtal har ingåtts enligt följande:		Operationella hyres- och leasingavtal har ingåtts enligt följande:	
Avgifter som förfaller	Inventarier	Avgifter som förfaller	Inventarier
2012	1 112	2012	858
2013	659	2013	549
2014	46	2014	46
2015	-	2015	-
förfaller efter 2015	-	förfaller efter 2015	-
Årets avgifter har uppgått till	2 981	Årets avgifter har uppgått till	1 131

Stiftelsen har ingått ett avtal avseende finansiering och drift av en kylanläggning med Göteborg Energi AB. Avtalet löper t.o.m. 2018 och löper med en årlig variabel kostnad, som lägst uppgår till 3 319 per år.

NOT 31. Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Stiftelsens inköp från koncernföretag uppgår till 33,8% (19,1%) av rörelsens kostnader utöver fastighetsskatt. Stiftelsens försäljning till koncernföretag uppgår till 18,2% (28,4%) av total försäljning.

NOT 32. Finansiella instrument

Svenska Mässan Stiftelse har som målsättning med den finansiella hanteringen att skapa framförhållning vad gäller förändring av räntekostnader och därigenom undvika kraftigt ökade sådana. I samband med utbyggnaden av Hotel Gothia Towers har räntebindningstiden förlängts med hjälp av ränteswappar och uppgår vid bokslutstillfället till 5,8 år. Svenska Mässan Stiftelse ränteswappar hade per 2011-12-31 ett beräknat marknadsvärde på -101,9 Mkr. Volymen på derivaten ryms väl inom befintlig och för byggnationen erforderlig kreditvolym och innebär därför ingen ökad risk. Stiftelsens resultat belastas löpande med den avtalade fasta räntan vilken även motsvarar kassaflödeseffekten i avtalen.

Göteborg 2012-02-28

Roger Holtback
Ordförande

Göran Johansson

Bjarne Holmqvist

Jack Forsgren
Vice ordförande

Jan Hallberg

Rolf Wolff

Anneli M. Hulthén

Thomas Brunegård

Christel Armstrong
Darvik

Carin Kindbom
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2012-02-28

Bertel Enlund
Auktoriserad revisor

Bror Frid
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Svenska Mässan Stiftelse, org. nr. 857201 - 2444

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har reviderat årsredovisningen och koncernredovisningen för Svenska Mässan Stiftelse för år 2011.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorerna väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorerna de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur stiftelsen upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i stiftelsens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2011 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även reviderat styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av Svenska Mässan Stiftelse för år 2011.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om huruvida vi vid vår granskning funnit att någon ledamot i styrelsen eller verkställande direktören handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om förvaltningen har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande.

Vi har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Styrelseledamöterna och verkställande direktören har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet.

Göteborg den 28 februari 2012

Bertel Enlund
Auktoriserad revisor

Bror Frid
Auktoriserad revisor

A woman with long brown hair, wearing a brown blouse and a necklace, is smiling and looking towards the left. She is standing at a trade show booth. In the background, other people are visible, including a man in a dark suit and a woman in a patterned scarf. The setting appears to be a busy trade show or conference.

DET PERSONLIGA MÖTET - VIKTIGARE ÄN NÅGONSIN!

Ingenting tyder på att det personliga mötet kommer att minska i betydelse. Den digitala explosionen och framväxandet sociala medier har tvärtom ökat behovet av att träffas.

Digitala sätt att kommunicera innebär att vi kan effektivisera möten på många sätt. Men skapandet av relationer med verklig tyngd sker fortfarande främst genom personliga möten. Ju mer digitaliserad och globaliserad världen blir desto viktigare blir det personliga mötet. Framtidens möten är avgörande för framtidens beslut - Svenska Mässan är framtidens mötesplats!

Connect@TUR / B2B with the world

34 SEASKY TRAVEL

PRESIDENT AND CEO'S COMMENTS

2011 a historic year for the Swedish Exhibition & Congress Centre

2011 was a historic year for the Swedish Exhibition & Congress Centre. A decision was taken to implement our largest ever investment project, which will give us Europe's foremost central, fully integrated venue. In addition, invoiced sales reached an all-time high of SEK 809m and earnings remained strong.

Many of the financial ratios reached very good levels. Cash flow totalled SEK 111m, operating profit SEK 71m, and profit after financial items SEK 31m.

The economic situation weakened in the second half of 2011 as the European debt crisis deepened. Although Sweden was not directly affected the Group prepared to adjust costs in the event of an economic downturn. However, the increased economic uncertainty only had a marginal impact on our business in the past year.

The turf-cutting ceremony on 24 October, United Nations Day, marked the construction start of the Swedish Exhibition & Congress Centre's largest ever investment. An investment intended to give us the necessary conditions to seriously compete globally

for congresses and events and place Gothenburg on the international meetings industry map.

Hotel Gothia Towers is building its third and highest tower (100 metres high) and is also adding storeys to the current East Tower. The hotel expansion is scheduled for completion at year-end 2014 and is set to increase capacity by 500 rooms to a total of 1,200 rooms, making Gothia Towers one of Europe's five largest hotels. The project will also create new, attractive conference spaces, lounges, restaurants, banqueting suites and a wellness department, giving us more opportunities for creating revenue-generating side events, such as networking and mingling.

Placing Gothenburg on the international meetings industry map is naturally not only a question of increasing hotel capacity, but also of ensuring that our entire facility meets the requirements of today's and tomorrow's customers. In parallel with the hotel construction project, we are therefore planning a long-term investment to develop and modernise our entire venue in several stages, while continuing to ensure staff competence to deliver 'world-class hospitality'.

All in all, we want to create the largest city-centre, fully integrated venue in Europe, considerably strengthening our position on the international meetings market.

We see opportunities

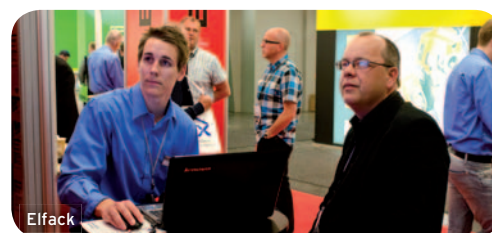
The Swedish Exhibition & Congress Centre's most important goal is profitable growth. This is also the best way for the foundation to achieve its objective of promoting West Sweden's economy by increasing visitor spend in Gothenburg.

In 2011 the Group generated SEK 2.1 billion in tourist spend, according to HUI Research. This is equivalent to one-tenth of the city's total tourist sales. International congress delegates spend an average of SEK 3,400 per day during their stay in Gothenburg, benefiting the city's hotels, restaurants, stores, entertainment venues, the arts, taxis, train companies and airlines.

We are passionate about the meeting between people and our constant ambition is to offer world-class meetings. When our New Venue opens in 2015 our clear goal is to bring the world to Gothenburg and take Gothenburg out into the world. Our focus on developing our facility into one of the world's most effective and attractive venues remains firm. We see the opportunities and have confidence in the future and the strength of our unique business model.

Carin Kindbom
President and CEO

Five-year summary	2011	2010	2009	2008	2007
Summary income statements (SEKm)					
Operating income	809	800	785	794	783
Operating expenses	-738	-711	-717	-718	-693
Operating profit	71	89	68	76	90
Net financial items	-40	-46	-41	-45	-48
Profit after financial items	31	43	27	31	42
Tax	-9	-13	-7	-4	-14
Net profit for the year	22	30	20	27	28
Summary balance sheets (SEKm)					
Intangible assets	8	7	4	5	5
Property, plant and equipment	1,396	1,361	1,375	1,398	1,353
Financial assets	13	14	15	9	9
Inventories and current receivables	116	131	116	136	115
Cash and cash equivalents	140	117	52	5	15
Total assets	1,673	1,630	1,562	1,553	1,497
Equity	344	323	293	273	246
Provisions	202	184	166	149	140
Non-current liabilities to credit institutions	935	920	920	918	919
Current liabilities	192	203	183	213	192
Total equity, provisions and liabilities	1,673	1,630	1,562	1,553	1,497
Trade fairs and events					
Number of own events	17	18	21	21	19
Number of other events	19	19	18	20	31
Number of exhibitors	6,061	6,095	6,674	6,877	7,124
Number of visitors	564,948	576,132	579,606	659,743	650,106
Conference person days	263,742	331,742	307,844	237,164	252,014
Area sold, sq.m.	150,308	159,282	173,312	198,073	194,412
Hotel business					
Room nights sold	191,611	186,852	171,705	186,656	189,458
Occupancy rate, %	75.7	72.7	66.8	72.4	73.7

Key financial ratios	2011	2010	2009	2008	2007
Margins					
EBITDA margin, %	16.9	19.0	16.6	16.9	18.6
EBT margin, %	3.8	5.3	3.5	3.9	5.4
Interest coverage ratio, times	1.7	2.0	1.6	1.7	2.0
Return on capital					
Return on operating capital, %	6.0	7.5	5.6	6.3	7.5
Return on capital employed, %	5.6	6.7	5.6	6.3	7.0
Return on total capital, %	4.5	5.4	4.5	5.1	5.8
Capital structure					
Equity, SEKm	344	323	293	273	246
Equity as a percentage of operating capital, %	29.2	27.1	24.0	22.5	20.7
Equity ratio, %	20.6	19.8	18.8	17.6	16.4
Cash flow					
Cash flow from operating activities, SEKm	106	116	96	94	108
Personnel					
Average number of employees	599	564	553	568	520
Employee satisfaction index	4.25	4.35	4.37	4.39	4.24
Spin-off effect in Gothenburg, SEKm	2,125	2,300	2,152	2,402	2,478

Definitions of key ratios

EBITDA margin: Earnings before interest, tax, depreciation and amortization as a percentage of net sales.

EBT margin: Earnings before tax as a percentage of net sales.

Interest coverage ratio: Profit after net financial items plus financial expenses divided by financial expenses.

Return on operating capital: Operating profit as a percentage of average operating capital.

Return on capital employed: Operating profit plus financial income as a percentage of average capital employed.

Return on total capital: Operating profit plus financial income as a percentage of average total assets.

Equity ratio: Equity divided by total assets as at the reporting date.

Operating capital: Total assets less cash and cash equivalents, financial assets and non-interest-bearing liabilities.

Capital employed: Total assets less non-interest-bearing liabilities (including deferred tax liabilities).

Mässprogram 2012

5-8 jan	MyDOG
8 jan	Nyårskonserten 2012
18-19 jan	ICTexpo 2012
18-19 jan	Gothia Forums 3:e konferens om klinisk forskning
26-29 jan	På två hjul
30 jan	Brobyggardagen 2012
4-12 feb	Båtmässan
8-9 feb	Nätverkskonferens
11-12 feb	Optometridagarna 2012
21-22 feb	Jobbmässan
23-26 feb	EuroHorse
25-26 feb	Köpa hus utomlands
1-2 mars	Ung Företagsamhet
2-4 mars	Baby & Barn
6 mars	Säljdagen
7 mars	Vägdagen
8-9 mars	Meg12 - Mediedagarna i Göteborg
11-13 mars	Mötesplats Golf
13-15 mars	Energiutblick 2012
13-16 mars	Underhåll 2012
17-18 mars	Friskis & Sveltis Årsstämma
20 mars	Joe Bonamassa
22-25 mars	TUR
27 mars	Hjärntillskott
28-29 mars	Nordiska Skolledarkongressen
31 mars	Coop Medlem Väst Föreningsstämma
31 mars-1 april	Sci-Fi
16-17 april	SDC 2012
17-19 april	Vitalis
18 april	Skolverket
21 april	SATS Nordic Convention 2012
24-26 april	Agresso Användarförenings användarmöte 2012
26 april	Marknadsföringens Dag
9-12 maj	Astra Tech World Congress 2012
15 maj	Skolverket

18-20 maj	Yoga Games
22-24 maj	RoRo Expo
22-25 maj	Logistik & Transport med Truck
24 maj	Hjärntillskott
24-26 maj	ESES - International Congress of the European Society of Endocrine Surgeons
31 maj-6 juni	Volvo Adventure 2012
21-24 aug	Trä & Teknik
4-5 sept	Skolverket
6-9 sept	Hem & Villa
10-14 sept	Röntgenveckan 2012
18-19 sept	Nordiska Arkitekturmässan
18-20 sept	VA-mässan
20-22 sept	Bostadsrättsmässan
25 sept	Hjärntillskott
27-30 sept	Bok & Bibliotek
3 okt	Handelskammardagen
9-11 okt	Gymnasiedagarna
9-11 okt	ProcessTeknik
9-11 okt	Scanautomatic
15-17 okt	IFS World Congress 2012
16-17 okt	Eventdagarna
23-26 okt	Scanpack
30-31 okt	Mötesplats Skola
6 nov	Hjärntillskott
8-10 nov	Kunskap & Framtid
12-13 nov	Mänskliga Rättighetsdagarna
15-17 nov	Swedental
15-17 nov	Odontologisk Riksstämma
20-22 nov	Träffpunkt Idrottsmiljö/BAD/IDA 2012
27-29 nov	Persontrafik
7-9 dec	Fitnessfestivalen

SVENSKA MÄSSAN
 THE SWEDISH EXHIBITION & CONGRESS CENTRE

412 94 Göteborg. Tel: 031-708 80 00. Fax 031-16 03 30.
 Besöksadress: Mässans Gata/Korsvägen. www.svenskamassan.se
 E-post: infomaster@svenskamassan.se